

Ειδική έκθεση

Πολιτική της ΕΕ για την υδατοκαλλιέργεια

Στάσιμη παραγωγή και ασαφή αποτελέσματα,
παρά την αυξημένη ενωσιακή χρηματοδότηση

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Περιεχόμενα

	Σημείο
Σύνοψη	I-IX
Εισαγωγή	01-14
Η πολιτική της ΕΕ για την υδατοκαλλιέργεια	01-06
Βασικά αριθμητικά στοιχεία για την παραγωγή υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ	07-08
Διαθέσιμη ενωσιακή χρηματοδότηση για την προώθηση της υδατοκαλλιέργειας	09-11
Ρόλοι και αρμοδιότητες	12-14
Εμβέλεια και προσέγγιση του ελέγχου	15-18
Παρατηρήσεις	19-83
Το πλαίσιο της ΕΕ έχει βελτιωθεί, αλλά στα κράτη μέλη εξακολουθούν να παρατηρούνται ορισμένες αδυναμίες	19-42
Η καθοδήγηση της ΕΕ για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης της υδατοκαλλιέργειας έχει βελτιωθεί	19-26
Ορισμένες καίριες εθνικές στρατηγικές για το περιβάλλον δεν λαμβάνουν δεόντως υπόψη την υδατοκαλλιέργεια	27-36
Οι διαδικασίες χωροταξικού σχεδιασμού και αδειοδότησης των κρατών μελών εξακολουθούν να θέτουν προσκόμματα στην ανάπτυξη του κλάδου της υδατοκαλλιέργειας	37-42
Μεγάλη αύξηση της διαθέσιμης ενωσιακής χρηματοδότησης, την οποία ακολούθησε σχετικά χαμηλή απορρόφηση και επιλογή έργων βάσει χαλαρών κριτηρίων	43-60
Η ανάγκη για τόσο θεαματική αύξηση της ενωσιακής χρηματοδότησης για την υδατοκαλλιέργεια κατά την περίοδο 2014-2020 δεν καταδείχθηκε επαρκώς	44-48
Χαμηλό ποσοστό απορρόφησης σε σύγκριση με άλλες προτεραιότητες, παρά την αύξησή του ως αποτέλεσμα των μέτρων μετριασμού των επιπτώσεων της COVID-19	49-52
Τα κράτη μέλη χρηματοδότησαν όλα σχεδόν τα επιλέξιμα έργα, καθώς εφάρμοζαν ιδιαιτέρως χαλαρά κριτήρια	53-60

Η παραγωγή υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ παραμένει στάσιμη και δεν υπάρχουν αξιόπιστα στοιχεία προκειμένου να κριθεί αν ο κλάδος αναπτύσσεται με βιωσιμότερο τρόπο 61-83

Ο όγκος της παραγωγής προϊόντων υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ δεν αυξήθηκε παρά ελάχιστα μεταξύ 2014 και 2020 62-68

Η Επιτροπή εντόπισε κενά γνώσεων που πρέπει να καλυφθούν σχετικά με την περιβαλλοντική βιωσιμότητα της υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ 69-76

Αδύνατη η αξιολόγηση των επιδόσεων του ΕΤΘΑ, λόγω ανεπαρκών δεδομένων παρακολούθησης 77-83

Συμπεράσματα και συστάσεις 84-87

Παράρτημα

Δράσεις της Επιτροπής που περιλαμβάνονται στις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές του 2013

Συνομογραφίες

Γλωσσάριο

Απαντήσεις της Επιτροπής

Χρονογραμμή

Κλιμάκιο ελέγχου

Σύνοψη

I Η παραγωγή προϊόντων υδατοκαλλιέργειας συμβάλλει στην επισιτιστική ασφάλεια και προωθείται από την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία ως πηγή πρωτεϊνών με χαμηλότερο αποτύπωμα άνθρακα. Το 2020, η ενωσιακή παραγωγή προϊόντων υδατοκαλλιέργειας αντιπροσώπευε λιγότερο από το 1 % της παγκόσμιας, ενώ περισσότερο από το 60 % του εφοδιασμού της ΕΕ με θαλάσσια προϊόντα προερχόταν από εισαγωγές. Η βιώσιμη ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας αποτελεί έναν από τους κύριους στόχους της κοινής αλιευτικής πολιτικής, καθώς και σημαντική συνιστώσα της στρατηγικής για τη γαλάζια οικονομία.

II Επιδίωξη της κοινής αλιευτικής πολιτικής είναι η βιώσιμη ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας και η επίτευξη οικονομικών και κοινωνικών οφελών και οφελών για την απασχόληση. Η πολιτική αυτή χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (μέσω του οποίου διατέθηκαν 1,2 δισεκατομμύρια ευρώ την περίοδο 2014-2020) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας που το διαδέχθηκε (με κονδύλια ύψους 1,0 δισεκατομμυρίου ευρώ την περίοδο 2021-2027).

III Αξιολογήσαμε αν η Επιτροπή και τα κράτη μέλη προώθησαν κατά τρόπο αποτελεσματικό τη βιώσιμη ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ. Εξετάσαμε την περίοδο 2014-2020, καθώς και τις διατάξεις και τα προγράμματα που είχαν ήδη θεσπιστεί κατά τον χρόνο του ελέγχου μας για την περίοδο 2021-2027.

IV Πρόθεσή μας είναι ο έλεγχός μας να συμβάλει στις στρατηγικές συζητήσεις σε σχέση με την πολιτική της ΕΕ για την υδατοκαλλιέργεια, ιδίως στο πλαίσιο της ενδιάμεσης αξιολόγησης του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, που έχει προγραμματιστεί για το 2024, και της αξιολόγησης της προόδου όσον αφορά την εφαρμογή των στρατηγικών κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ για την υδατοκαλλιέργεια, που έχει προγραμματιστεί για το 2025. Επιδίωξή μας είναι επίσης η ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας στη χρήση των ενωσιακών πόρων στον τομέα της υδατοκαλλιέργειας.

V Καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι, παρά τη βελτίωση του στρατηγικού πλαισίου της ΕΕ για την υδατοκαλλιέργεια τα τελευταία χρόνια, η μεγέθυνση του κλάδου υπήρξε περιορισμένη και δεν υπάρχουν αξιόπιστοι δείκτες για την παρακολούθηση της βιωσιμότητάς του ή της συμβολής της αυξημένης ενωσιακής χρηματοδότησης στην ανάπτυξή του.

VI Διαπιστώσαμε ότι τα στρατηγικά έγγραφα της ΕΕ έχουν βελτιωθεί όσον αφορά την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης του κλάδου της υδατοκαλλιέργειας. Σε επίπεδο κρατών μελών, τα πολυετή στρατηγικά σχέδια για την υδατοκαλλιέργεια ήταν σε γενικές γραμμές ευθυγραμμισμένα με τις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής. Ωστόσο, ορισμένες βασικές στρατηγικές για το περιβάλλον δεν λάμβαναν επαρκώς υπόψη την υδατοκαλλιέργεια. Επιπλέον, οι διαδικασίες χωροταξικού σχεδιασμού και αδειοδότησης εξακολουθούσαν να θέτουν προσκόμματα στην ανάπτυξη του κλάδου.

VII Το ποσό της χρηματοδότησης που διατέθηκε αποκλειστικά για την υδατοκαλλιέργεια την περίοδο 2014-2020 ήταν υπερτριπλάσιο του συνολικού ποσού που δαπανήθηκε κατά την περίοδο 2007-2013. Η ανάγκη για μια τόσο θεαματική αύξηση δεν καταδείχθηκε επαρκώς και τα κονδύλια που διατέθηκαν ενδεχομένως υπερέβαιναν τις πραγματικές ανάγκες του κλάδου, δεδομένου ότι τα ποσοστά απορρόφησης της χρηματοδότησης για την υδατοκαλλιέργεια από τα κράτη μέλη ήταν χαμηλά σε σύγκριση με τα αντίστοιχα για άλλες προτεραιότητες και αυτό, παρά την αύξηση της απορρόφησης που σημειώθηκε ως αποτέλεσμα των μέτρων μετριασμού των επιπτώσεων της COVID-19. Λόγω των χαμηλών ποσοστών απορρόφησης, τα κράτη μέλη σε αρκετές περιπτώσεις κατέφυγαν στην ανακατανομή χρηματοδοτικών πόρων στα μέτρα που προσέλκυαν μεγαλύτερο ενδιαφέρον από τον κλάδο και χρηματοδότησαν σχεδόν όλα τα επιλέξιμα έργα, ανεξάρτητα από την προσδοκώμενη συμβολή τους στην επίτευξη των στόχων της ενωσιακής στήριξης.

VIII Από το 2014, η παραγωγή προϊόντων υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ έχει μείνει στάσιμη ως προς τον όγκο και η απασχόληση στον κλάδο έχει μειωθεί. Ωστόσο, η αξία της παραγωγής έχει σημειώσει αύξηση. Επί του παρόντος δεν υπάρχουν δείκτες για την παρακολούθηση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας της υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ, αλλά η Επιτροπή καταβάλλει προσπάθειες για να καλύψει τα κενά γνώσεων. Τα δεδομένα που αναφέρονται επί του παρόντος στο σύστημα παρακολούθησης του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας δεν επαρκούν προκειμένου να αξιολογηθεί είτε η συμβολή του ταμείου στην περιβαλλοντική και κοινωνική βιωσιμότητα του κλάδου της υδατοκαλλιέργειας είτε η ανταγωνιστικότητά του.

IX Συνιστούμε στην Επιτροπή τα εξής:

- 1) να βοηθήσει τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν τα εμπόδια για τη βιώσιμη ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ·
- 2) να βελτιώσει τη στόχευση της ενωσιακής χρηματοδότησης· και
- 3) να ενισχύσει την παρακολούθηση των επιδόσεων της ενωσιακής χρηματοδότησης και της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας.

Εισαγωγή

Η πολιτική της ΕΕ για την υδατοκαλλιέργεια

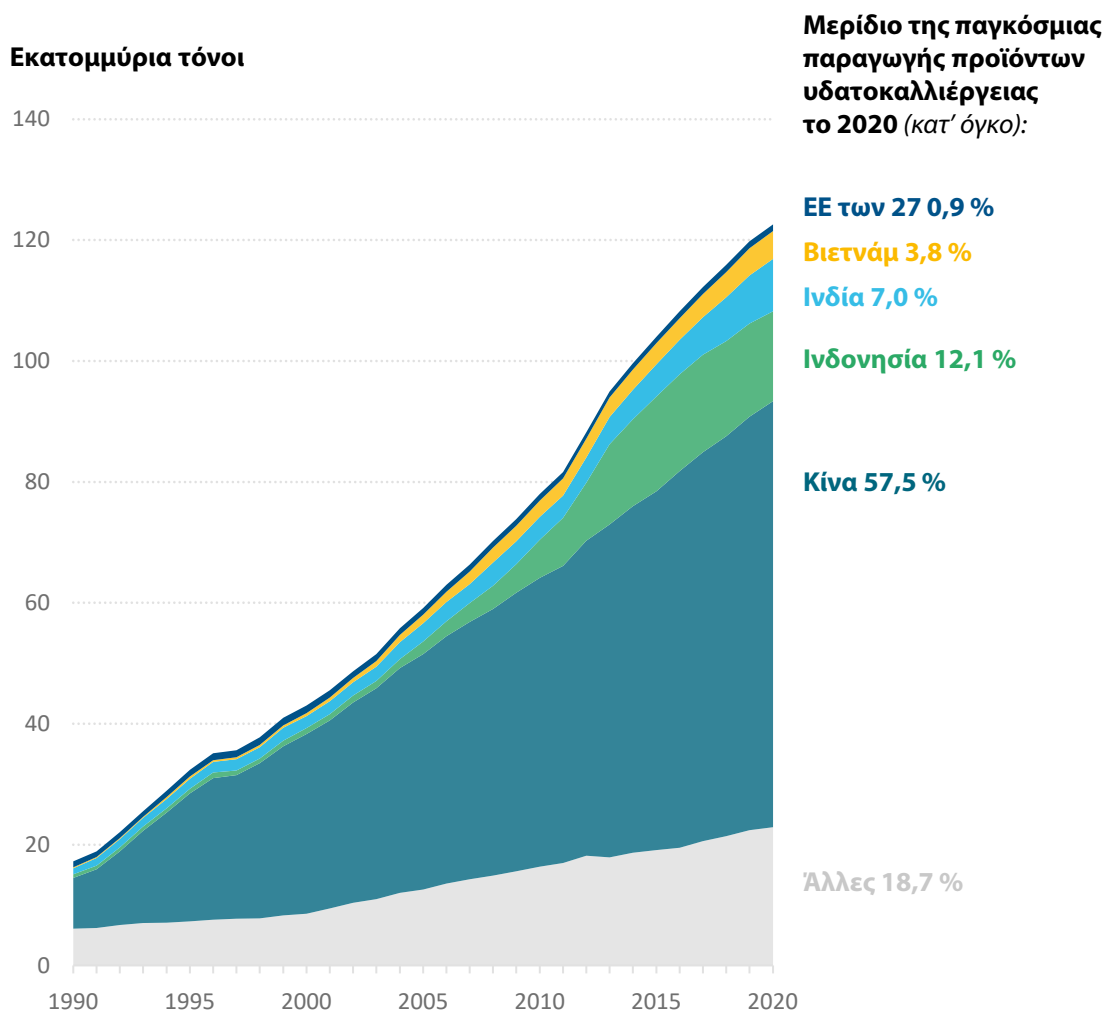
01 Υδατοκαλλιέργεια είναι η εκτροφή ή η καλλιέργεια υδρόβιων οργανισμών, ιδίως ψαριών, οστρακοειδών και φυκών. Πραγματοποιείται σε θαλάσσια, υφάλμυρα ή εσωτερικά ύδατα, καθώς και σε χερσαίες εγκαταστάσεις εξοπλισμένες με συστήματα επανακυκλοφορίας νερού. Η βιώσιμη (από περιβαλλοντική, οικονομική και κοινωνική άποψη) ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας αποτελεί έναν από τους κύριους στόχους της κοινής αλιευτικής πολιτικής (ΚΑΠ).

02 Η υδατοκαλλιέργεια αποτελεί σημαντική συνιστώσα της ενωσιακής [στρατηγικής για τη γαλάζια οικονομία](#). Η παραγωγή προϊόντων υδατοκαλλιέργειας συμβάλλει στην επισιτιστική ασφάλεια και προωθείται στο πλαίσιο της [Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας](#) ως πηγή πρωτεϊνών με χαμηλότερο αποτύπωμα άνθρακα. Συνολικά, το αποτύπωμα άνθρακα των προϊόντων υδατοκαλλιέργειας είναι κατά μέσο όρο σημαντικά χαμηλότερο από το αντίστοιχο του βόειου κρέατος και παρόμοιο με εκείνο του χοιρινού και του κοτόπουλου¹. Διαφέρει σημαντικά μεταξύ των εκτρεφόμενων ή καλλιεργούμενων ειδών και είναι χαμηλότερο στην περίπτωση της υδατοκαλλιέργειας χωρίς σίτιση, όπως η οστρακοκαλλιέργεια. Επίσης, η υδατοκαλλιέργεια μπορεί να ανακουφίσει τις πιέσεις που ασκούνται στα αποθέματα άγριων ψαριών και στη γεωργική γη. Η [Επιτροπή](#) θεωρεί ότι «[κ]ατά συνέπεια, μια στρατηγική και μακρόπνοη προσέγγιση για τη βιώσιμη ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ είναι σήμερα πιο επίκαιρη από ποτέ».

03 Παρότι η υδατοκαλλιέργεια είναι ένας από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους κλάδους τροφίμων παγκοσμίως, το μερίδιο της ΕΕ είναι πολύ μικρό. Το 2020, η συνολική παραγωγή υδατοκαλλιέργειας της ΕΕ ανήλθε σε 1,1 εκατομμύρια τόνους, ποσότητα που αντιστοιχεί σε λιγότερο από το 1 % της παγκόσμιας παραγωγής (123 εκατομμύρια τόνοι) (βλέπε [γράφημα 1](#)). Η αξία της ενωσιακής παραγωγής το 2020 ανήλθε σε 3,6 δισεκατομμύρια ευρώ.

¹ Παραδείγματος χάριν, Claude E. Boyd, Global Seafood Alliance, «[Assessing the carbon footprint of aquaculture](#)» και MacLeod, M.J. et al., «[Quantifying greenhouse gas emissions from global aquaculture](#)», Sci Rep 10, 11679 (2020).

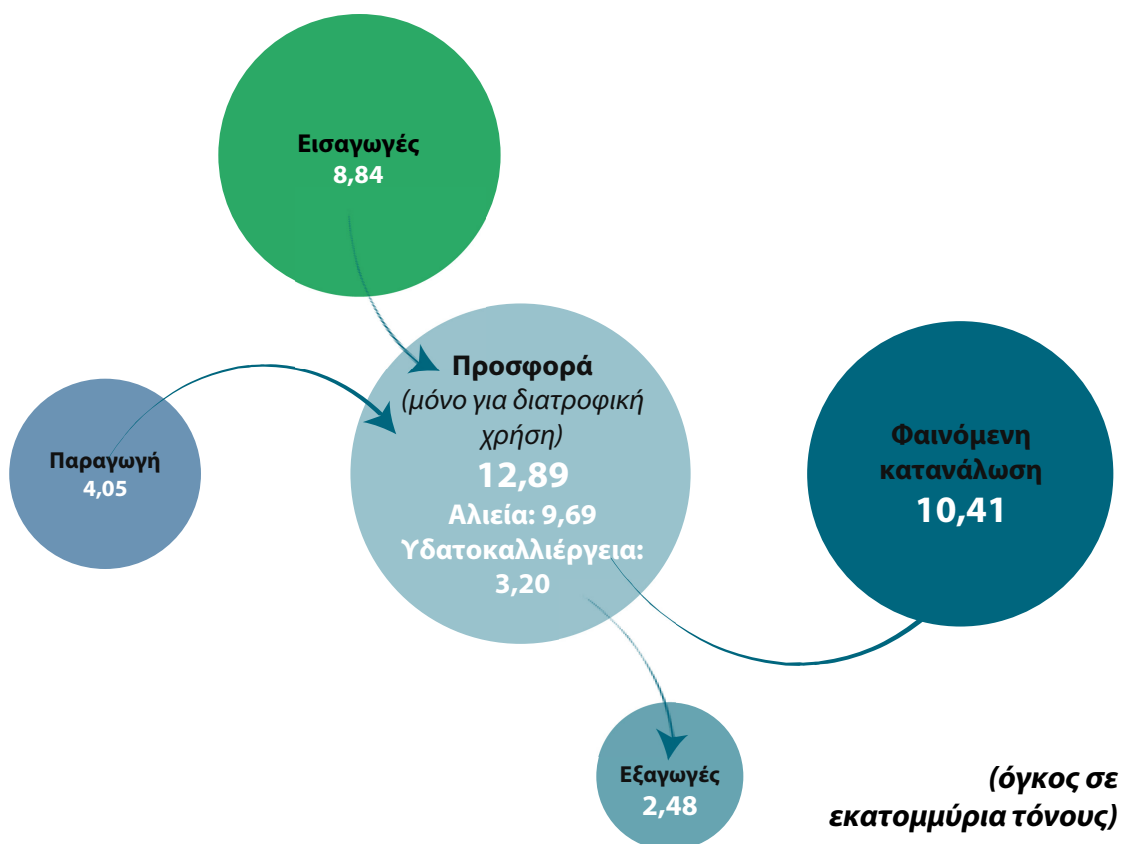
Γράφημα 1 – Παγκόσμια παραγωγή υδατοκαλλιέργειας, 1990-2020

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Παγκόσμιας Τράπεζας.

04 Στην ευρωπαϊκή αγορά ψαριών και θαλασσινών κυριαρχούν προϊόντα προερχόμενα από την αλιεία, τα οποία αντιπροσωπεύουν το 75 % της προσφοράς. Το 2020, τα εισαγόμενα προϊόντα αντιπροσώπευαν περισσότερο από το 60 % της προσφοράς θαλάσσιων προϊόντων στην ΕΕ (βλέπε [γράφημα 2](#)).

Γράφημα 2 – Προσφορά και κατανάλωση προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ, 2020

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει της δημοσίευσης «The EU fish market – 2022 edition» του Παρατηρητηρίου των Ευρωπαϊκών Αγορών Προϊόντων Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (EUMOFA).

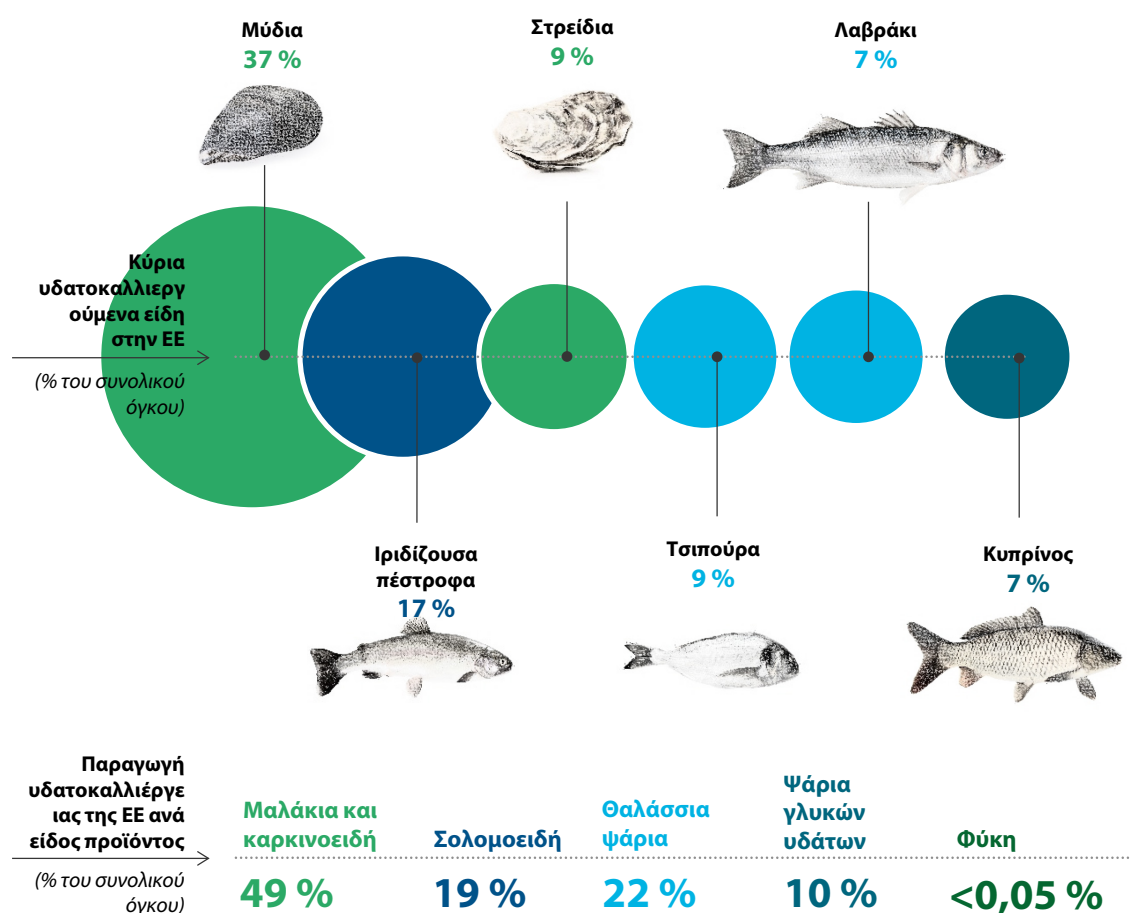
05 Η ανάπτυξη του κλάδου της υδατοκαλλιέργειας της ΕΕ καλύπτεται από τον κανονισμό για την ΚΑΠ και υποστηρίζεται από ειδικό ταμείο, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας για την περίοδο 2007-2013, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας για την περίοδο 2014-2020 και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας για την περίοδο 2021-2027. Με τη στήριξη των εν λόγω ταμείων, η ΚΑΠ επιδιώκει να διασφαλίσει τη μακροπρόθεσμη περιβαλλοντική βιωσιμότητα των υδατοκαλλιεργητικών δραστηριοτήτων και να επιτύχει οικονομικά και κοινωνικά οφέλη.

06 Η υδατοκαλλιέργεια μπορεί να ασκήσει πίεση στο περιβάλλον. Μια σειρά περιβαλλοντικών κανόνων της ΕΕ, μολοντί δεν αφορούν αποκλειστικά ή ειδικά την υδατοκαλλιέργεια, καλύπτουν ζητήματα που επηρεάζουν ή επηρεάζονται από αυτή (βλέπε σημεία 30-36). Επιπλέον, ορισμένες πολιτικές της, όπως η στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» και η στρατηγική για τη γαλάζια οικονομία, καλύπτουν την υδατοκαλλιέργεια και τα προϊόντα της, μεταξύ ενός ευρύτερου φάσματος κλάδων και προϊόντων.

Βασικά αριθμητικά στοιχεία για την παραγωγή υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ

07 Η παραγωγή υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ παρουσιάζει υψηλό βαθμό συγκέντρωσης από την άποψη τόσο των εκτρεφόμενων ή καλλιεργούμενων ειδών (βλέπε [γράφημα 3](#)) όσο και των κρατών μελών όπου πραγματοποιείται.

Γράφημα 3 – Κύρια εκτρεφόμενα/καλλιεργούμενα είδη στην ΕΕ, 2020

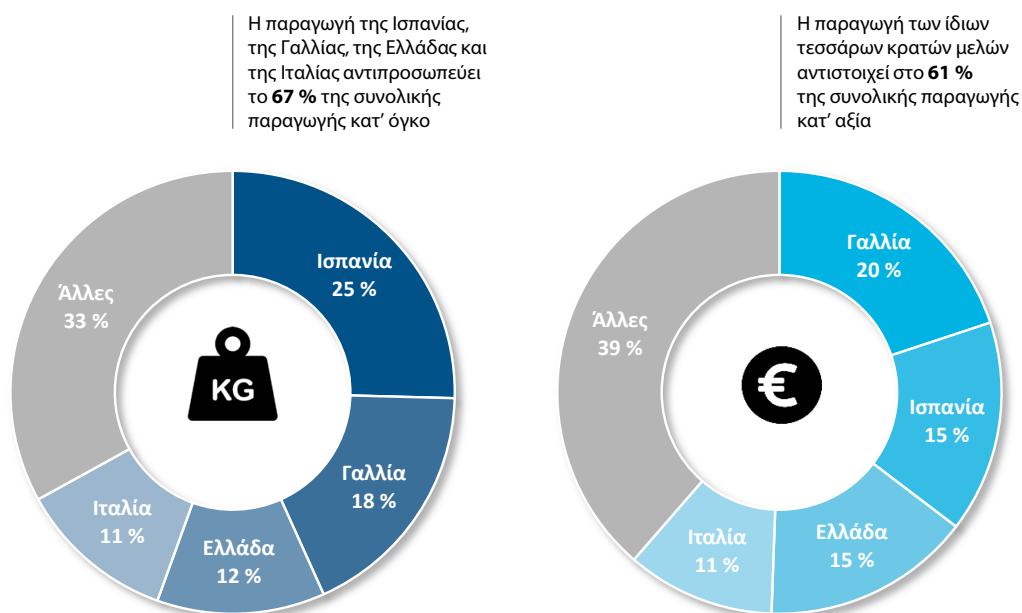

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει της δημοσίευσης «The EU fish market – 2022 edition» του EUMOFA και της εφαρμογής FAO FishStatJ.

Για τις εικόνες, από αριστερά, © Sergey Chayko, Irina K., zcy, delarue, xamtiw, nosyrevy, stock.adobe.com.

08 Όπως προκύπτει από το [γράφημα 4](#), το 2020, οι χώρες της ΕΕ με τη μεγαλύτερη, από άποψη όγκου, παραγωγή υδατοκαλλιέργειας ήταν η Ισπανία, η Γαλλία, η Ελλάδα και η Ιταλία. Οι τέσσερις αυτές χώρες αντιπροσώπευαν το 67 % της συνολικής ενωσιακής παραγωγής. Ανάλογα με το εκτρεφόμενο ή καλλιεργούμενο είδος, η κατάταξη των κρατών μελών από την άποψη της αξίας της παραγωγής μπορεί να διαφέρει από την κατάταξή τους από την άποψη του όγκου της. Αυτό ισχύει, λόγω χάριν, στην περίπτωση της Γαλλίας και της Ισπανίας.

Γράφημα 4 – Οι βασικοί παραγωγοί υδατοκαλλιέργειας μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ, 2020

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Eurostat (fish_aq2a) και του EUMOFA.

Διαθέσιμη ενωσιακή χρηματοδότηση για την προώθηση της υδατοκαλλιέργειας

09 Την περίοδο 2014-2020, έργα υδατοκαλλιέργειας μπορούσαν να χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο διάφορων μέσων της ΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ), το οποίο έχει αντικατασταθεί από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (ΕΤΘΑΥ), ήταν το βασικό πρόγραμμα της ΕΕ για τη στήριξη των υδατοκαλλιεργητών. Το ΕΤΘΑ έχει έξι κύριες προτεραιότητες, γνωστές ως «προτεραιότητες της Ένωσης»². Η προτεραιότητα αριθ. 2 της Ένωσης (ΠΕ2), «Προώθηση της περιβαλλοντικά βιώσιμης, αποδοτικής ως προς τους πόρους, καινοτόμου, ανταγωνιστικής και βασιζόμενης στη γνώση υδατοκαλλιέργειας», αφορά άμεσα και αποκλειστικά την υδατοκαλλιέργεια. Κατά την περίοδο 2014-2020, η ΕΕ (εξαιρουμένου του Ηνωμένου Βασιλείου) διέθεσε αρχικά 1,2 δισεκατομμύρια ευρώ στο πλαίσιο της ΠΕ2.

² Άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 508/2014.

10 Το ΕΤΘΑΥ έχει τέσσερις προτεραιότητες³. Στο πλαίσιο της προτεραιότητας αριθ. 2, ο ειδικός στόχος 2.1, «Πρώθηση βιώσιμων δραστηριοτήτων υδατοκαλλιέργειας, ιδίως ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του κλάδου της υδατοκαλλιέργειας, και παράλληλη διασφάλιση ότι οι δραστηριότητες είναι περιβαλλοντικά βιώσιμες σε μακροπρόθεσμο επίπεδο» αφορά άμεσα την υδατοκαλλιέργεια. Κατά την περίοδο 2021-2027, η ΕΕ διέθεσε 1,0 δισεκατομμύριο ευρώ στο πλαίσιο αυτού του ειδικού στόχου.

11 Αμφότερα τα ταμεία μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη του κλάδου της υδατοκαλλιέργειας στο πλαίσιο και άλλων προτεραιοτήτων της Ένωσης, δεδομένου ότι παρέχουν χρηματοδοτική στήριξη, λόγου χάριν για την έρευνα, την οργάνωση της αγοράς και τη μεταποίηση και την εμπορία προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας. Το πρόγραμμα LIFE για το περιβάλλον, τα ερευνητικά προγράμματα «Ορίζων 2020» και «Ορίζων Ευρώπη» και το πρόγραμμα Interreg για την εδαφική συνεργασία μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδοτική στήριξη της υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ. Ωστόσο, τα σχετικά κονδύλια δεν προορίζονται ειδικά για τον κλάδο αυτό.

Ρόλοι και αρμοδιότητες

12 Η Επιτροπή μοιράζεται με τα κράτη μέλη την αρμοδιότητα για την ανάπτυξη της ενωσιακής πολιτικής για την υδατοκαλλιέργεια συνολικά, καθώς και για τη διαχείριση του ΕΤΘΑ/ΕΤΘΑΥ. Εγκρίνει τα επιχειρησιακά προγράμματα των κρατών μελών στο πλαίσιο του ΕΤΘΑ/ΕΤΘΑΥ, καθώς και τις τροποποιήσεις τους, και παρακολουθεί τη χρηματοοικονομική εκτέλεση και τις επιδόσεις των ταμείων. Παρέχει στα κράτη μέλη στρατηγική καθοδήγηση σχετικά με την πολιτική της ΕΕ για την υδατοκαλλιέργεια, την οποία εκείνα καλούνται να λάβουν υπόψη κατά την κατάρτιση των πολυετών εθνικών στρατηγικών σχεδίων τους.

13 Η επιστημονική, τεχνική και οικονομική επιτροπή αλιείας (ΕΤΟΕΑ), η οποία συστάθηκε το 2005⁴, υποστηρίζει τις εργασίες της Επιτροπής παρέχοντας επιστημονικές συμβουλές, ιδίως σε σχέση με την εφαρμογή της θαλάσσιας και αλιευτικής βιολογίας, την αλιευτική οικονομία και διακυβέρνηση, τις επιπτώσεις της υδατοκαλλιέργειας στα οικοσυστήματα ή τη συλλογή, τη διαχείριση και τη χρήση δεδομένων για την υδατοκαλλιέργεια.

³ Άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 2021/1139.

⁴ Απόφαση 2005/629/ΕΚ της Επιτροπής.

14 Τα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει δικά τους πλαίσια για τη βιώσιμη ανάπτυξη του κλάδου της υδατοκαλλιέργειας στην επικράτειά τους, τα οποία περιλαμβάνουν τις σχετικές διοικητικές διαδικασίες και καλύπτουν τα θέματα χωροταξικού σχεδιασμού. Από το 2013, ο κανονισμός για την ΚΑΠ⁵ απαιτεί από τα κράτη μέλη να καταρτίσουν πολυετή εθνικά στρατηγικά σχέδια για την υδατοκαλλιέργεια (ΠΕΣΣΑΥ, ή άλλως «σχέδια για την υδατοκαλλιέργεια»). Η Επιτροπή συνεργάζεται με τα κράτη μέλη μέσω της «ανοικτής μεθόδου συντονισμού», μιας εθελοντικής διαδικασίας στο πλαίσιο της οποίας η Επιτροπή και τα κράτη μέλη ανταλλάσσουν πληροφορίες και ορθές πρακτικές. Τα κράτη μέλη διαχειρίζονται επίσης το ΕΤΘΑ και το ΕΤΘΑΥ, επιλέγοντας έργα και παρακολουθώντας την πορεία τους, βάσει των προτεραιοτήτων που έχουν οριστεί στα επιχειρησιακά προγράμματα και στα ΠΕΣΣΑΥ τους.

⁵ Άρθρο 34, παράγραφος 2, του [κανονισμού \(ΕΕ\) 1380/2013](#).

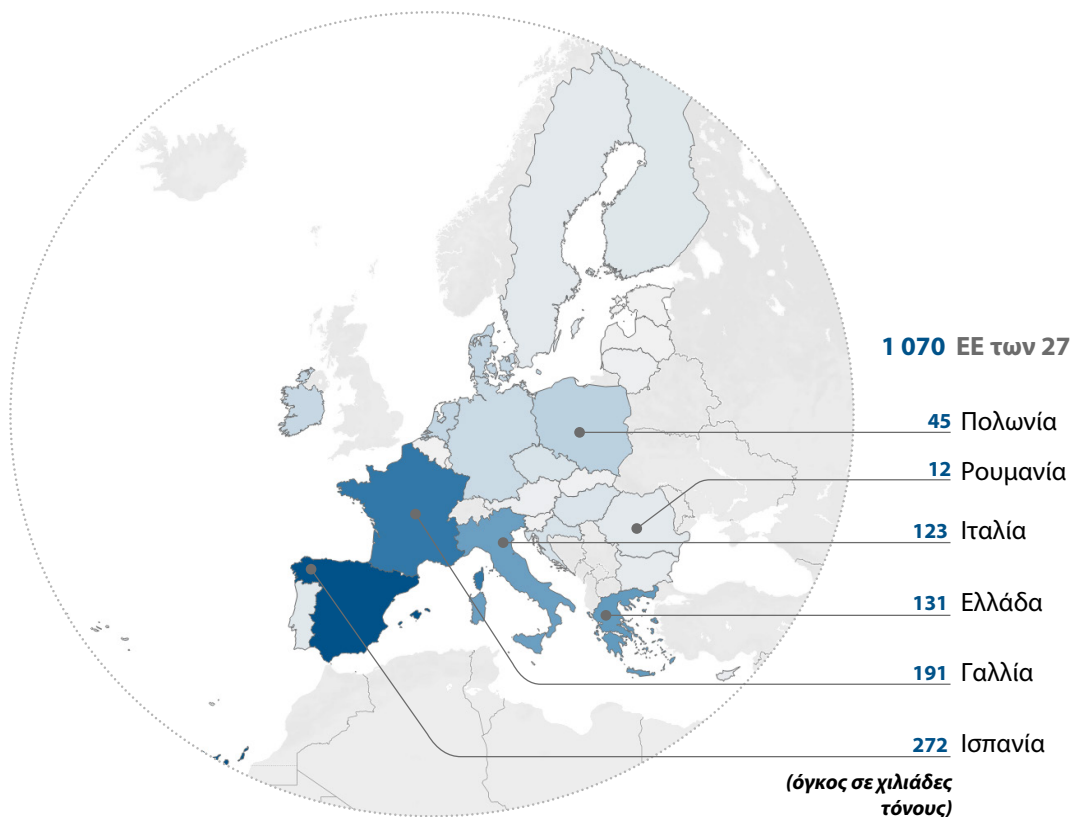
Εμβέλεια και προσέγγιση του ελέγχου

15 Αξιολογήσαμε αν η Επιτροπή και τα κράτη μέλη προώθησαν κατά τρόπο αποτελεσματικό τη βιώσιμη ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ. Εξετάσαμε α) τον σχεδιασμό της πολιτικής της ΕΕ για την υδατοκαλλιέργεια από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη, β) τη χρήση των ενωσιακών κονδυλίων που προορίζονται ειδικά για την υδατοκαλλιέργεια και γ) τον βαθμό επίτευξης των στόχων όσον αφορά τη βιωσιμότητα, την ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα. Δεν αξιολογήσαμε ειδικά τον αντίκτυπο των πολιτικών για το εμπόριο, την έρευνα και την ασφάλεια των τροφίμων στην ανάπτυξη του κλάδου.

16 Συλλέξαμε αποδεικτικά στοιχεία μέσω:

- α) συνεδριάσεων και ηλεκτρονικής αλληλογραφίας με εκπροσώπους των Γενικών Διευθύνσεων Θαλάσσιας Πολιτικής και Αλιείας (ΓΔ MARE) και Περιβάλλοντος (ΓΔ ENV) της Επιτροπής,
- β) επισκόπησης της σχετικής νομοθεσίας και των σχετικών μελετών, συμπεριλαμβανομένων των εκθέσεων της ΕΤΟΕΑ και του Κοινού Κέντρου Ερευνών της Επιτροπής, εκτιμήσεων επιπτώσεων και εκθέσεων ελέγχου, καθώς και αξιολογήσεων και στοιχείων παρακολούθησης· χρησιμοποιήσαμε επίσης στατιστικά στοιχεία που μας παρείχε η Eurostat και δεδομένα σχετικά με τη διαχείριση της χρηματοδότησης από τις ειδικές βάσεις δεδομένων της Επιτροπής,
- γ) επισκόπησης εγγράφων για δείγμα έξι κρατών μελών που επιλέχθηκαν με βάση τον όγκο της παραγωγής υδατοκαλλιέργειάς τους και τις δαπάνες τους στο πλαίσιο του ΕΤΘΑ· τα εν λόγω κράτη μέλη ήταν η Ελλάδα, η Ισπανία (Γαλικία), η Γαλλία, η Ιταλία (περιφέρεια Αιμιλίας-Ρωμανίας), η Πολωνία και η Ρουμανία, που από κοινού αντιπροσώπευαν περίπου το 71 % της παραγωγής υδατοκαλλιέργειας της ΕΕ το 2020 κατ' όγκο (βλέπε [γράφημα 5](#)) και το 61 % των κονδυλίων του ΕΤΘΑ που είχαν δεσμευθεί έως το τέλος του 2021 στο πλαίσιο της προτεραιότητας αριθ. 2 της Ένωσης,
- δ) επισκέψεων ελέγχου σε δύο από τα έξι κράτη μέλη που επιλέχθηκαν για επισκόπηση εγγράφων, και συγκεκριμένα στην Ισπανία (Γαλικία) και την Πολωνία· το πρόγραμμα ελέγχου καθεμίας από τις επισκέψεις αυτές περιλάμβανε συναντήσεις με τις εθνικές αρχές, διαρθρωμένη συνάντηση με τα ενδιαφερόμενα μέρη (εκπροσώπους του κλάδου και περιβαλλοντικές ΜΚΟ) και επισκέψεις σε τέσσερα και δύο έργα υδατοκαλλιέργειας, αντίστοιχα.

Γράφημα 5 – Ετήσια παραγωγή υδατοκαλλιέργειας των επιλεγέντων κρατών μελών, 2020

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Eurostat (fish_aq2a).

17 Ο έλεγχος κάλυψε την περίοδο 2014-2020, καθώς και τις διατάξεις και τα προγράμματα που είχαν ήδη θεσπιστεί κατά τον χρόνο του ελέγχου μας για την περίοδο 2021-2027. Κατά περίπτωση, εξετάσαμε επίσης παλαιότερα στρατηγικά έγγραφα. Για λόγους συγκρισιμότητας, αναφερόμαστε κατά κανόνα στα 27 σημερινά κράτη μέλη της ΕΕ («ΕΕ των 27»), εξαιρώντας το Ηνωμένο Βασίλειο, αν και αποχώρησε από την ΕΕ μόλις το 2020 (με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου γίνεται αναφορά στην «ΕΕ των 28»). Το έτος αυτό, η παραγωγή υδατοκαλλιέργειας του Ηνωμένου Βασιλείου ανήλθε σε 217 χιλιάδες τόνους, το 89 % των οποίων ήταν σολομός.

18 Πρόθεσή μας είναι η έκθεση αυτή να συμβάλει στις στρατηγικές συζητήσεις για την πολιτική της ΕΕ για την υδατοκαλλιέργεια, ιδίως στο πλαίσιο της ενδιάμεσης αξιολόγησης του ΕΤΘΑΥ, που έχει προγραμματιστεί για το 2024, και της αξιολόγησης της προόδου όσον αφορά την εφαρμογή των στρατηγικών κατευθυντήριων γραμμών, που έχει προγραμματιστεί για το 2025. Επιδιώξή μας είναι επίσης η ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας στη χρήση της ενωσιακής χρηματοδότησης για την υδατοκαλλιέργεια.

Παρατηρήσεις

Το πλαίσιο της ΕΕ έχει βελτιωθεί, αλλά στα κράτη μέλη εξακολουθούν να παρατηρούνται ορισμένες αδυναμίες

Η καθοδήγηση της ΕΕ για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης της υδατοκαλλιέργειας έχει βελτιωθεί

19 Η πολιτική της ΕΕ στον τομέα της υδατοκαλλιέργειας πρέπει να εξελιχθεί λαμβάνοντας υπόψη τις αδυναμίες και τις ελλείψεις που εντοπίστηκαν στο παρελθόν. Πρέπει επίσης να ανταποκριθεί στις τρέχουσες προκλήσεις που σχετίζονται με την περιβαλλοντική και κλιματική βιωσιμότητα και την επισιτιστική ασφάλεια.

20 Τα κύρια εργαλεία που έχει στη διάθεσή της η Επιτροπή για να επηρεάσει τις δράσεις των κρατών μελών είναι το δικαίωμά της νομοθετικής πρωτοβουλίας και η αρμοδιότητά της να εγκρίνει τα προγράμματα των κρατών μελών για τη χρήση των ενωσιακών κονδυλίων. Για ζητήματα ευρύτερης πολιτικής και για την ανάπτυξη των στρατηγικών υδατοκαλλιέργειας των κρατών μελών, η Επιτροπή καταρτίζει μη δεσμευτικές στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με κοινές προτεραιότητες και στόχους. Επίσης, εφαρμόζει την ανοικτή μέθοδο συντονισμού για τη βιώσιμη ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας (εφεξής, η «ανοικτή μέθοδος»)⁶ με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών και ορθών πρακτικών (βλέπε σημεία **12** και **14**). Εξετάσαμε αν και με ποιον τρόπο η Επιτροπή χρησιμοποίησε τα εργαλεία που είχε στη διάθεσή της για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης της υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ.

Περίοδος 2014-2020

21 Το 2011, στην [εκτίμηση επιπτώσεων η οποία συνόδευε την πρόταση για το ΕΤΘΑ](#), διαπιστώθηκαν αδυναμίες στον κλάδο της υδατοκαλλιέργειας της ΕΕ και προσδιορίστηκαν εμπόδια που είχαν ανακύψει κατά την προηγούμενη περίοδο προγραμματισμού:

- Ο κλάδος ήταν αντιμέτωπος με πολλούς και σημαντικούς περιορισμούς, όπως ο ανταγωνισμός για τον χώρο και την πρόσβαση στα ύδατα, η απουσία ισότιμων όρων ανταγωνισμού μεταξύ της ΕΕ και τρίτων χωρών και ο υψηλός διοικητικός φόρτος.

⁶ Όπως ορίζεται στο άρθρο 34 του [κανονισμού \(ΕΕ\) 1380/2013](#).

- Σύμφωνα με την ενδιάμεση αξιολόγηση του ΕΤΑ⁷, ελάχιστα μέτρα εφαρμόστηκαν για τον περιορισμό των επιπτώσεων της υδατοκαλλιέργειας στο περιβάλλον.

22 Ο κανονισμός για το ΕΤΘΑ αποσκοπούσε στην αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων με τον καθορισμό στόχων και τη διάθεση κονδυλίων για ειδικές δράσεις (βλέπε [πλαίσιο 1](#)).

Πλαίσιο 1

Επιδίωξη του ΕΤΘΑ ήταν η αντιμετώπιση των αδυναμιών που είχε εντοπίσει η Επιτροπή στην πολιτική της ΕΕ για την υδατοκαλλιέργεια

Στην εκτίμηση επιπτώσεων που συνόδευε την πρόταση για το ΕΤΘΑ αναγνωριζόταν ότι ορισμένα είδη εντατικής υδατοκαλλιέργειας ενδέχεται να έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον, όπως η καθίζηση, η μόλυνση των υδάτων, η γενετική αλληλεπίδραση με άγριους οργανισμούς ή η εξάπλωση ασθενειών και παρασίτων.

Προκειμένου να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της ενδεχόμενης μειωμένης περιβαλλοντικής βιωσιμότητας των δραστηριοτήτων υδατοκαλλιέργειας και να ενισχυθεί, στο μέτρο του δυνατού, η θετική επίδρασή τους, ο κανονισμός για το ΕΤΘΑ περιλαμβάνει δύο ειδικούς στόχους:

- «Προστασία και αποκατάσταση της υδρόβιας βιοποικιλότητας, ενίσχυση των οικοσυστημάτων που αφορούν την υδατοκαλλιέργεια και προώθηση της αποδοτικής ως προς τους πόρους υδατοκαλλιέργειας», και
- «Προώθηση της υδατοκαλλιέργειας, με υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος και της υγείας και της καλής διαβίωσης των ζώων, καθώς και της δημόσιας υγείας και ασφάλειας».

Χρηματοδοτική στήριξη για αυτούς τους δύο ειδικούς στόχους προβλέπεται στον κανονισμό για το ΕΤΘΑ.

⁷ Ενδιάμεση αξιολόγηση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Αλιείας (2007-2013), Φεβρουάριος 2011.

23 Το 2013, η Επιτροπή ενέκρινε τις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της για τη βιώσιμη ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας⁸. Αυτές περιλάμβαναν κατάλογο συγκεκριμένων δράσεων που υλοποίησε η Επιτροπή εφαρμόζοντας την ανοικτή μέθοδο (βλέπε [παράρτημα](#)).

Περίοδος 2021-2027

24 Στην εκτίμηση επιπτώσεων του 2018 που συνόδευε την πρόταση για το ΕΤΘΑΥ, στην ενδιάμεση αξιολόγηση της ανοικτής μεθόδου του 2020 και στην αξιολόγηση της Επιτροπής σχετικά με το πλαίσιο προτύπων εμπορίας των προϊόντων υδατοκαλλιέργειας του 2019 προσδιορίστηκαν οι ίδιες σχεδόν αδυναμίες και τα ίδια εμπόδια που υπονομεύουν τη βιώσιμη ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ με εκείνα που είχαν προσδιοριστεί το 2011 (βλέπε σημείο [21](#)). Ομοίως, στις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές του 2021⁹ επισημάνθηκαν ζητήματα που αποτελούν πρόσκομμα για την ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ, συγκρίσιμα με εκείνα που είχαν προσδιοριστεί στις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές του 2013.

25 Ο κανονισμός για το ΕΤΘΑΥ συνάδει ως επί το πλείστον με τις πρόσφατες οριζόντιες πολιτικές της ΕΕ που αφορούν την υδατοκαλλιέργεια (βλέπε σημείο [06](#)). Ορισμένες από τις τρέχουσες προκλήσεις, όπως η προώθηση της παραγωγής φυκών ή των βιώσιμων συστημάτων ζωοτροφών, μολονότι δεν αναφέρονται ρητά στον κανονισμό, λαμβάνονται υπόψη στις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής κατά τον καθορισμό στόχων για την ενίσχυση της βιωσιμότητας και της ανταγωνιστικότητας της υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ μεταξύ του 2021 και του 2030 (βλέπε [πλαίσιο 2](#)).

⁸ Στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για τη βιώσιμη ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας της ΕΕ, [COM/2013/0229](#).

⁹ Στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για μια πιο βιώσιμη και ανταγωνιστική υδατοκαλλιέργεια στην ΕΕ για την περίοδο 2021 έως 2030, [COM\(2021\) 236](#).

Πλαίσιο 2

Προκλήσεις για τον κλάδο της υδατοκαλλιέργειας που καλύπτονται στις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής

Βιολογική παραγωγή

- Στη στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» τέθηκε ο στόχος της σημαντικής αύξησης της βιολογικής υδατοκαλλιέργειας έως το 2030.
- Στις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές του 2021, η προώθηση της ανάπτυξης της βιολογικής υδατοκαλλιέργειας περιλαμβάνεται μεταξύ των ζητημάτων που πρέπει να αντιμετωπιστούν.

Παραγωγή φυκών

- Στη στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» αναφέρεται ότι τα φύκη θα πρέπει να καταστούν σημαντική πηγή εναλλακτικών πρωτεϊνών στο πλαίσιο ενός βιώσιμου συστήματος τροφίμων και της παγκόσμιας επισιτιστικής ασφάλειας. Στην ανακοίνωση της Επιτροπής για τη γαλάζια οικονομία τονίζεται το δυναμικό των φυκών και ως πηγής για την παραγωγή χημικών ουσιών ή βιοκαυσίμων.
- Στις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές του 2021 γίνεται σειρά αναφορών στα φύκη και επισημαίνεται μια ξεχωριστή και ειδική πρωτοβουλία **που δρομολογήθηκε τον Νοέμβριο του 2022** για τη στήριξη της παραγωγής, της ασφαλούς κατανάλωσης και της καινοτόμου χρήσης τους.

Βιώσιμο σύστημα ζωοτροφών

- Τα βιώσιμα συστήματα ζωοτροφών συμβάλλουν στη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος και του αποτυπώματος άνθρακα των προϊόντων υδατοκαλλιέργειας. Στις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές του 2021 αναγνωρίζεται η σημασία της διασφάλισης βιώσιμων συστημάτων ζωοτροφών. Μεταξύ άλλων, αυτό σημαίνει ότι οι παραγωγοί ζωοτροφών θα βασίζονται λιγότερο σε ιχθυάλευρα και ιχθυέλαια προερχόμενα από μη εκτρεφόμενα αποθέματα.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο **ψήφισμά του τού 2022 σχετικά με τις προσπάθειες για μια βιώσιμη και ανταγωνιστική υδατοκαλλιέργεια στην ΕΕ**, επανέλαβε τη σημασία των ζητημάτων αυτών.

26 Η Επιτροπή δημιούργησε τον **μηχανισμό συνδρομής της υδατοκαλλιέργειας της ΕΕ**, επιδιώκοντας να υποστηρίξει τα κράτη μέλη, τον κλάδο της υδατοκαλλιέργειας και τους άλλους ενδιαφερόμενους κατά την εφαρμογή των στρατηγικών κατευθυντήριων γραμμών 2021-2030. Στο πλαίσιο του μηχανισμού αυτού, ο οποίος σχεδιάστηκε για την παροχή υλικοτεχνικής, διοικητικής και τεχνικής βοήθειας, αναπτύχθηκε μια βάση γνώσεων που συγκεντρώνει κατευθυντήριες γραμμές, ορθές πρακτικές και άλλες

πληροφορίες σχετικά με τη βιώσιμη υδατοκαλλιέργεια στην ΕΕ. Με τη στήριξη του μηχανισμού, η Επιτροπή σχεδιάζει να αναπτύξει και να διαδώσει κατευθύνσεις σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιδόσεις, τις διοικητικές διαδικασίες και την πρόσβαση σε κατάλληλες εκτάσεις.

Ορισμένες καίριες εθνικές στρατηγικές για το περιβάλλον δεν λαμβάνουν δεόντως υπόψη την υδατοκαλλιέργεια

27 Προκειμένου η πολιτική της ΕΕ για την υδατοκαλλιέργεια να επιτύχει τους στόχους της, τα σχετικά σχέδια των κρατών μελών πρέπει να είναι ευθυγραμμισμένα με τις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής (βλέπε σημείο **12**) και τον κανονισμό για την ΚΑΠ. Τα επιχειρησιακά προγράμματα για τη χρήση των ενωσιακών κονδυλίων πρέπει να είναι συνεπή με τα εθνικά σχέδια για την υδατοκαλλιέργεια. Ελέγξαμε αν αυτό συνέβαινε.

28 Ορισμένα άλλα στρατηγικά έγγραφα των κρατών μελών, μολονότι δεν αφορούν αποκλειστικά την υδατοκαλλιέργεια, καλύπτουν τομείς πολιτικής που επηρεάζουν ή επηρεάζονται από την υδατοκαλλιέργεια. Αυτό ισχύει ιδίως για τα έγγραφα που αφορούν το περιβάλλον, όπως οι θαλάσσιες στρατηγικές, τα σχέδια διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμών, τα πλαίσια δράσεων προτεραιότητας, στα οποία καθορίζονται οι δράσεις για την προστασία των περιοχών Natura 2000, και τα σχέδια δράσης σχετικά με τις διαδρομές εισαγωγής των χωροκατακτητικών ξένων ειδών. Προκειμένου να διασφαλιστεί ο συντονισμός των δράσεων και να επιτευχθούν οι στόχοι της πολιτικής για την υδατοκαλλιέργεια, τα διάφορα στρατηγικά έγγραφα με αντίκτυπο στην υδατοκαλλιέργεια πρέπει να είναι συνεκτικά μεταξύ τους. Κατά την περίοδο 2014-2020, η Επιτροπή εξέδωσε καθοδήγηση^{10, 11} με στόχο την αύξηση αυτής της συνοχής. Εξετάσαμε αν τα κράτη μέλη την χρησιμοποίησαν, και με ποιον τρόπο, καθώς και κατά πόσον τα διάφορα έγγραφα κάλυπταν τις πιθανές επιπτώσεις της υδατοκαλλιέργειας στο περιβάλλον και τα ενδεχόμενα εμπόδια στην ανάπτυξή της.

¹⁰ Commission guidance document on the application of the Water Framework Directive and the Marine Strategy Framework Directive in relation to aquaculture, [SWD\(2016\) 178](#).

¹¹ [Οδηγός για Υδατοκαλλιέργεια και Natura 2000](#).

Πολυετή εθνικά στρατηγικά σχέδια και επιχειρησιακά προγράμματα

29 Εξετάσαμε τα βασικά έγγραφα των επιλεγέντων για τον έλεγχο κρατών μελών σε σχέση με την υδατοκαλλιέργεια, και ειδικότερα τα εθνικά τους σχέδια για την υδατοκαλλιέργεια και τα προγράμματα των ΕΤΘΑ/ΕΤΘΑΥ, τόσο για την περίοδο 2014-2020 όσο και για την περίοδο 2021-2027. Το περιεχόμενο των εν λόγω εγγράφων ρυθμίζεται από τη νομοθεσία της ΕΕ¹². Σκοπός των σχεδίων για την υδατοκαλλιέργεια είναι να συμβάλουν στην ανάπτυξη των υδατοκαλλιεργητικών δραστηριοτήτων. Περιλαμβάνουν τους στόχους των κρατών μελών και τα μέτρα που σχεδιάζονται για την επίτευξή τους. Τα προγράμματα των ΕΤΘΑ/ΕΤΘΑΥ περιλαμβάνουν τις στρατηγικές των κρατών μελών για τη χρήση της ενωσιακής χρηματοδότησης. Διαπιστώσαμε ότι το περιεχόμενο των εγγράφων αυτών ανταποκρινόταν γενικά στις απαιτήσεις της ΕΕ και ήταν σε γενικές γραμμές σύμφωνο με τις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής.

Θαλάσσιες στρατηγικές και σχέδια δράσης σχετικά με τις διαδρομές εισαγωγής των χωροκατακτητικών ξένων ειδών

30 Η οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική απαιτεί από τα κράτη μέλη να επιτύχουν καλή περιβαλλοντική κατάσταση (όσον αφορά την υγεία, τη βιοποικιλότητα, την παραγωγικότητα και τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα) στα θαλάσσια ύδατα της ΕΕ και να αναπτύξουν θαλάσσιες στρατηγικές για τον σκοπό αυτό. Λαμβάνει υπόψη τις πιέσεις που ασκούνται στις θάλασσες και τους ωκεανούς, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συνδέονται με την υδατοκαλλιέργεια, σε μια προσπάθεια να καλυφθούν οι σωρευτικές επιπτώσεις των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων. Σύμφωνα με την καθοδήγηση της Επιτροπής¹³, η σημαντικότερη δυνητική επίπτωση της υδατοκαλλιέργειας στο περιβάλλον, που σχετίζεται με τις θαλάσσιες στρατηγικές των κρατών μελών, είναι η εισαγωγή ξένων ειδών. Η χρήση ξένων ειδών στην υδατοκαλλιέργεια διέπεται από ειδικούς κανόνες της ΕΕ¹⁴. Επιπλέον, τα κράτη μέλη οφείλουν¹⁵ να διαθέτουν σχέδια δράσης για τις διαδρομές των χωροκατακτητικών ξένων ειδών.

¹² Άρθρο 34 του κανονισμού (ΕΕ) 1380/2013, άρθρο 18 του κανονισμού (ΕΕ) 508/2014, άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1139 και άρθρο 22 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060.

¹³ Commission guidance document on the application of the Water Framework Directive and the Marine Strategy Framework Directive in relation to aquaculture, SWD(2016) 178, πίνακας 1.

¹⁴ Κανονισμός (ΕΚ) 708/2007 για τη χρήση στην υδατοκαλλιέργεια ξένων και απόντων σε τοπικό επίπεδο ειδών.

¹⁵ Άρθρο 13 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1143/2014.

31 Οι θαλάσσιες στρατηγικές τεσσάρων κρατών μελών (της Ελλάδας, της Γαλλίας, της Πολωνίας και της Ρουμανίας) από τα έξι που κάλυψε ο έλεγχός μας δεν περιλάμβαναν δείκτες για το θέμα αυτό, όπως για την παρακολούθηση των διαρροών από εγκαταστάσεις υδατοκαλλιέργειας ή για την επαλήθευση της ύπαρξης προγραμμάτων ελέγχου. Επιπλέον, κατά τον χρόνο του ελέγχου μας, δύο από αυτά (η Ελλάδα και η Ρουμανία) δεν διέθεταν ακόμη εγκεκριμένο σχέδιο δράσης για τις διαδρομές των χωροκατακτητικών ξένων ειδών.

32 Άλλες πιθανές επιπτώσεις της υδατοκαλλιέργειας στα θαλάσσια ύδατα είναι η υποβάθμιση οικοτόπων, η μόλυνση και ο εμπλουτισμός με θρεπτικά συστατικά. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η κλίμακα των επιπτώσεων αυτών δεν αναμένεται επί του παρόντος να είναι τέτοια ώστε να επηρεάσει σημαντικά την καλή περιβαλλοντική κατάσταση σχετικά μεγάλων θαλάσσιων εκτάσεων. Στις θαλάσσιες στρατηγικές και των έξι κρατών μελών που επιλέξαμε παρουσιάζεται παρόμοια εικόνα, με την υδατοκαλλιέργεια να χαρακτηρίζεται ως δυνητική αρνητική πίεση για την επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης, χωρίς όμως να ενέχει σημαντικό κίνδυνο. Μεταξύ των έξι κρατών μελών, οι πιέσεις από τις δραστηριότητες υδατοκαλλιέργειας στα θαλάσσια ύδατα είναι δυνητικά μεγαλύτερες στην Ελλάδα, όπου η παραγωγή αφορά κυρίως θαλάσσια ψάρια. Ωστόσο, σύμφωνα με τις ελληνικές αρχές, οι επιπτώσεις των μονάδων υδατοκαλλιέργειας στο περιβάλλον εξακολουθούν να είναι αναστρέψιμες και περιορίζονται σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές.

Σχέδια διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμών

33 Η **οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα** αποσκοπεί στην προστασία και τη βελτίωση της χημικής και οικολογικής κατάστασης των υδατικών συστημάτων της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των λιμνών, των ποταμών και των παράκτιων υδάτων. Για τον σκοπό αυτό, απαιτεί από τα κράτη μέλη να καταρτίσουν σχέδια διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμών (ΣΔΛΑΠ). Εξετάσαμε ορισμένα από τα εν ισχύι κατά την περίοδο που κάλυψε ο έλεγχος σχέδια (ΣΔΛΑΠ του δεύτερου κύκλου), καθώς και τις αξιολογήσεις των εν λόγω σχεδίων των έξι επιλεγέντων κρατών μελών από την Επιτροπή.

34 Παράλληλα με τις δράσεις που αποσκοπούν στην ενίσχυση των επιθεωρήσεων και στη βελτίωση της παρακολούθησης, τα ΣΔΛΑΠ της Ελλάδας προβλέπουν ένα μέτρο σχετικά με τις προϋποθέσεις αδειοδότησης των μονάδων υδατοκαλλιέργειας. Το μέτρο επιτρέπει τη δημιουργία ή την επέκταση μονάδων θαλάσσιας υδατοκαλλιέργειας υπό την προϋπόθεση ότι δεν υποβαθμίζουν την περιβαλλοντική κατάσταση των μισθωμένων για τον σκοπό αυτό θαλάσσιων εκτάσεων. Τα σχέδια της Πολωνίας και της Ρουμανίας, δύο χωρών που ειδικεύονται στην υδατοκαλλιέργεια

γλυκών υδάτων, προσδιόρισαν την υδατοκαλλιέργεια ως πίεση που ασκείται σε ορισμένες περιοχές λεκανών απορροής, χωρίς όμως να προβλέπουν μέτρα ή χρηματοδότηση για την αντιμετώπιση των σχετικών προβλημάτων (βλέπε [πλαίσιο 3](#)).

Πλαίσιο 3

Οι πιέσεις από την υδατοκαλλιέργεια δεν καλύφθηκαν επαρκώς στα ΣΔΛΑΠ του δεύτερου κύκλου

Σύμφωνα με την αξιολόγηση των σχεδίων της Πολωνίας από την Επιτροπή, έως και το 10 % των συστημάτων επιφανειακών υδάτων στις περιοχές λεκανών απορροής του Vistula και του Oder δεν αναμενόταν να φθάσουν σε καλή κατάσταση έως το 2027, λόγω των πιέσεων που ασκούνται από την υδατοκαλλιέργεια. Ωστόσο, στα αντίστοιχα ΣΔΛΑΠ δεν προβλέπονταν μέτρα για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

Στη Ρουμανία, η υδατοκαλλιέργεια και η γεωργία αποτελούσαν τις δύο σημαντικότερες πιέσεις που ασκούνται στις λίμνες, επηρεάζοντας από κοινού το 11 % των υδατικών συστημάτων. Ωστόσο, στα ΣΔΛΑΠ δεν γινόταν αναφορά σε ελλείψεις που έπρεπε να καλυφθούν όσον αφορά την υδατοκαλλιέργεια, προκειμένου να επιτευχθούν οι περιβαλλοντικοί στόχοι τους. Αυτό σημαίνει ότι δεν είχαν προσδιοριστεί μέτρα για την ελάφρυνση της πίεσης.

Πηγή: Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, με τίτλο «Second River Basin Management Plans» για την Πολωνία (SWD(2019) 53) και τη Ρουμανία (SWD(2019) 52).

35 Το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής υδατοκαλλιέργειας στην Ισπανία, την Ιταλία και τη Γαλλία συνίσταται σε οστρακοειδή (βλέπε [εικόνα 1](#)), τα οποία δεν χρειάζονται σίτιση και μάλιστα συμβάλλουν στη μείωση της συγκέντρωσης θρεπτικών συστατικών, λόγω της ικανότητάς τους να διηθούν το νερό. Για τον λόγο αυτό, τα ΣΔΛΑΠ πρέπει να προστατεύουν και τα ύδατα για οστρακοειδή από τη ρύπανση¹⁶. Παραδείγματος χάριν, τα σχέδια για τα [ύδατα της Γαλικίας](#) (Ισπανία), του [Σηκουάνα και της Νορμανδίας](#) (Γαλλία), καθώς και του [Πάδου](#) (Ιταλία) αναγνωρίζουν προστατευόμενα ύδατα για οστρακοειδή. Αυτό είναι σημαντικό για λόγους, όχι μόνο υγείας, αλλά και για οικονομικούς, δεδομένου ότι η ανεπαρκής ποιότητα των υδάτων μπορεί να παρεμποδίσει την ανάπτυξη του τομέα.

¹⁶ Commission guidance document on the application of the Water Framework Directive and the Marine Strategy Framework Directive in relation to aquaculture, SWD(2016) 178, σ. 6-7.

Εικόνα 1 – Εξέδρες καλλιέργειας οστρακοειδών στα ανοικτά των ακτών της Γαλικίας (Ισπανία)

Πηγή: ΕΕΣ.

Πλαίσια δράσεων προτεραιότητας

36 Κατ' αρχήν, δραστηριότητες υδατοκαλλιέργειας μπορούν να ασκούνται σε περιοχές Natura 2000. Παραδείγματος χάριν, η παραδοσιακή εκτατική ιχθυοκαλλιέργεια σε λεκάνες εκτροφής στην Πολωνία (βλέπε [εικόνα 2](#)) μπορεί να ασκείται σε περιοχές Natura 2000 και το πλαίσιο δράσης προτεραιότητας της Πολωνίας αναφέρει ότι οι δραστηριότητες αυτές μπορεί να είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση από την ΕΕ στο πλαίσιο της στήριξης της υδατοκαλλιέργειας που παρέχει περιβαλλοντικές υπηρεσίες. Ωστόσο, δύο από τα έξι πλαίσια δράσης προτεραιότητας που εξετάσαμε (της Γαλλίας και της Ιταλίας) δεν περιλάμβαναν μέτρα για την κάλυψη ειδικών αναγκών συνδεόμενων με την υδατοκαλλιέργεια.

Εικόνα 2 – Παραδοσιακή ιχθυοκαλλιέργεια σε λεκάνες εκτροφής στην Πολωνία

Πηγή: © Chawran, stock.adobe.com.

Οι διαδικασίες χωροταξικού σχεδιασμού και αδειοδότησης των κρατών μελών εξακολουθούν να θέτουν προσκόμματα στην ανάπτυξη του κλάδου της υδατοκαλλιέργειας

37 Η βελτίωση του χωροταξικού σχεδιασμού ήταν μία από τις ανάγκες που αναγνωρίστηκαν στις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές του 2013, στις οποίες γινόταν επίσης αναφορά στη σημασία της απλούστευσης των διοικητικών διαδικασιών, η οποία θα συνέβαλλε στην ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας. Αξιολογήσαμε την πρόοδο που σημειώθηκε στους δύο αυτούς τομείς κατά την περίοδο 2014-2020.

Θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός

38 Τα κράτη μέλη έχουν σημειώσει κάποια πρόοδο στον τομέα του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού¹⁷, ο οποίος όμως εξακολουθεί να εμφανίζει αδυναμίες που δεν του επιτρέπουν να συμβάλει στην ανάπτυξη του κλάδου της υδατοκαλλιέργειας. Κατά τον χρόνο του ελέγχου μας, τρία από τα έξι κράτη μέλη που επιλέξαμε (η Ελλάδα, η Ιταλία και η Ρουμανία) δεν είχαν εγκρίνει θαλάσσια χωροταξικά σχέδια, μολονότι ήταν υποχρεωμένα να τα έχουν καταρτίσει έως τον Μάρτιο του 2021¹⁸. Τα προσχέδια ήταν διαθέσιμα, βρίσκονταν όμως στο στάδιο της διαβούλευσης που προηγείται της έγκρισης. Η Ισπανία ενέκρινε το θαλάσσιο χωροταξικό σχέδιό της μόλις τον Φεβρουάριο του 2023. Η Επιτροπή ανέφερε ότι, τον Μάιο του 2023, έξι συνολικά κράτη μέλη δεν είχαν ακόμη καταρτίσει θαλάσσια χωροταξικά σχέδια¹⁹ και ότι η Πορτογαλία δεν το είχε πράξει ακόμη για τις Αζόρες. Σε πέντε από αυτές τις χώρες απηύθυνε αιτιολογημένες γνώμες, που αποτελούν το τελευταίο βήμα πριν από την κίνηση διαδικασίας επί παραβάσει ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

39 Σε κανένα από τα έξι κράτη μέλη τα οποία κάλυψε ο έλεγχός μας δεν ήταν γνωστός ο συνολικός χώρος που ήταν ακόμη διαθέσιμος για νέες εγκαταστάσεις υδατοκαλλιέργειας. Ωστόσο, στην Ισπανία υπήρχαν εργαλεία χαρτογράφησης²⁰ του συστήματος γεωγραφικών πληροφοριών (GIS) για τη διάδοση γεωγραφικών πληροφοριών χρήσιμων για την υδατοκαλλιέργεια, όπως σχετικά με περιοχές θεωρητικά κατάλληλες για υδατοκαλλιεργητικές δραστηριότητες ή περιοχές που υπόκεινται σε ειδικούς περιορισμούς. Ένα παρόμοιο εργαλείο έχει αναπτυχθεί στην Ιταλία (Αιμιλία-Ρωμανία), αλλά δεν ήταν ακόμη λειτουργικό κατά τον χρόνο του ελέγχου μας. Στη Γαλλία είναι επίσης διαθέσιμο ένα εργαλείο GIS, το οποίο επί του παρόντος επικαιροποιείται προκειμένου να εμφανίζει τη θέση των υπαρχουσών ζωνών υδατοκαλλιέργειας. Τα εργαλεία αυτά μπορούν να διευκολύνουν τον σχεδιασμό και να ενθαρρύνουν την περαιτέρω ανάπτυξη του κλάδου.

¹⁷ Βλέπε επίσης την [ειδική έκθεσή μας 22/2023](#), με τίτλο «Ενέργεια από υπεράκτιες ανανεώσιμες πηγές στην ΕΕ – Φιλόδοξα τα σχέδια για την ανάπτυξη του κλάδου, στοίχημα όμως η βιωσιμότητα», ιδίως τα σημεία 59-66.

¹⁸ Άρθρο 15, παράγραφος 3, της [οδηγίας 2014/89/ΕΕ](#).

¹⁹ Βουλγαρία, Ελλάδα, Κροατία, Ιταλία, Κύπρος και Ρουμανία.

²⁰ [AcuiVisor](#) και [Sigremar](#).

Διαδικασίες αδειοδότησης

40 Έχει επανειλημμένως αναγνωριστεί στο παρελθόν ότι οι χρονοβόρες διαδικασίες έκδοσης των αδειών που απαιτούνται για την έναρξη δραστηριότητας υδατοκαλλιέργειας συνιστούν εμπόδιο για την ανάπτυξη του κλάδου²¹. Προκειμένου να περιφρουρηθεί ο δυναμισμός του κλάδου, απαιτούνται εύρυθμες και προβλέψιμες διαδικασίες αδειοδότησης. Κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας, η Επιτροπή αναφέρθηκε επίσης στη διάρκεια και την αβέβαιη έκβαση των διαδικασιών αδειοδότησης ως παράγοντες αποτρεπτικούς για επενδύσεις και ως αιτία χαμηλής απορρόφησης των κονδυλίων της ΕΕ.

41 Ζητήσαμε από τα έξι επιλεγέντα κράτη μέλη στοιχεία σχετικά με τη διάρκεια των διαδικασιών αδειοδότησης κατά την περίοδο 2014-2020. Τα στοιχεία που λάβαμε ήταν συχνά αποσπασματικά, δυσχεραίνοντας την πραγματοποίηση συγκρίσεων μεταξύ ετών ή κρατών μελών. Παρά το γεγονός ότι σε κάποιες λίγες περιπτώσεις ο μέσος χρόνος για την έκδοση μιας άδειας μειώθηκε, όπως στην περίπτωση της εκτατικής υδατοκαλλιέργειας στη Ρουμανία ή της δημιουργίας νέων εκμεταλλεύσεων στη Γαλλία, στις περισσότερες περιπτώσεις παρέμεινε σταθερός, αυξήθηκε ή δεν υπήρχε σαφής τάση.

42 Στην Πολωνία, κατά την περίοδο 2014-2020, δεν δημιουργήθηκαν νέες εκμεταλλεύσεις υδατοκαλλιέργειας. Στη Γαλικία (Ισπανία) την ίδια περίοδο δεν χορηγήθηκαν νέες άδειες για θαλάσσια υδατοκαλλιέργεια, με εξαίρεση την πειραματική υδατοκαλλιέργεια. Στην Ιταλία, η αβεβαιότητα που περιβάλλει τη διάρκεια των υφιστάμενων αδειών, σε συνδυασμό με την προσωρινή απαγόρευση έκδοσης νέων, αποθάρρυνε ενδεχομένως όχι μόνο την είσοδο νέων επιχειρήσεων στον κλάδο αλλά και τις επενδύσεις για τον εκσυγχρονισμό του (βλέπε [πλαίσιο 4](#)).

²¹ Study on an interim evaluation of the Open Method of Coordination for the sustainable development of EU Aquaculture, Ιούνιος 2019. Βλέπε επίσης την ειδική έκθεσή μας αριθ. 10/2014, με τίτλο «Αποτελεσματικότητα της στήριξης του Ευρωπαϊκού Ταμείου Αλιείας στην υδατοκαλλιέργεια».

Πλαίσιο 4

Παραδείγματα διοικητικών φραγμών

Στη Γαλικία (Ισπανία), ένας περιφερειακός νόμος του 2008 προέβλεπε τη χορήγηση νέων αδειών για θαλάσσια υδατοκαλλιέργεια μέσω ανοικτού διαγωνισμού που θα διοργάνωναν οι αρμόδιες αρχές. Όμως, τέτοιος διαγωνισμός δεν διοργανώθηκε. Σύμφωνα με τις περιφερειακές αρχές, βρίσκεται σε εξέλιξη μελέτη σχετικά με τη φέρουσα ικανότητα των εκβολών των ποταμών της Γαλικίας, σε συνέχεια της οποίας θα αξιολογηθεί η δυνατότητα χορήγησης νέων αδειών.

Στην Ιταλία, η διάρκεια ισχύος των υφιστάμενων αδειών για θαλάσσια υδατοκαλλιέργεια παρατάθηκαν νομοθετικά το 2010 έως το τέλος του 2020, και εκ νέου το 2018 για 15 χρόνια, έως τον Δεκέμβριο του 2033. Ο νόμος του 2018 προέβλεπε επίσης την αναδιοργάνωση του συστήματος των αδειών και των διαδικασιών αδειοδότησης, εν αναμονή της οριστικοποίησης του οποίου αναστάλη η χορήγηση νέων αδειών. Τον Αύγουστο του 2022, ένας νέος νόμος κατήργησε τις διατάξεις που περιόριζαν τη χορήγηση νέων αδειών υδατοκαλλιέργειας.

Μεγάλη αύξηση της διαθέσιμης ενωσιακής χρηματοδότησης, την οποία ακολούθησε σχετικά χαμηλή απορρόφηση και επιλογή έργων βάσει χαλαρών κριτηρίων

43 Η κατάρτιση και η εκτέλεση του προϋπολογισμού της ΕΕ πρέπει να συμμορφώνονται με την αρχή της «χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης», η οποία εμπερικλείει τις αρχές της οικονομίας, της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας. Βάσει της αρχής αυτής, τα κράτη μέλη οφείλουν να σχεδιάζουν τη χρήση των ενωσιακών κονδυλίων κατά τρόπο αποδοτικό, με σκοπό την επίτευξη των στόχων πολιτικής της ΕΕ, και η Επιτροπή επιβλέπει τη διαδικασία αυτή. Εξετάσαμε πώς εφαρμόστηκε στην πράξη η αρχή κατά την περίοδο που κάλυψε ο έλεγχός μας.

Η ανάγκη για τόσο θεαματική αύξηση της ενωσιακής χρηματοδότησης για την υδατοκαλλιέργεια κατά την περίοδο 2014-2020 δεν καταδείχθηκε επαρκώς

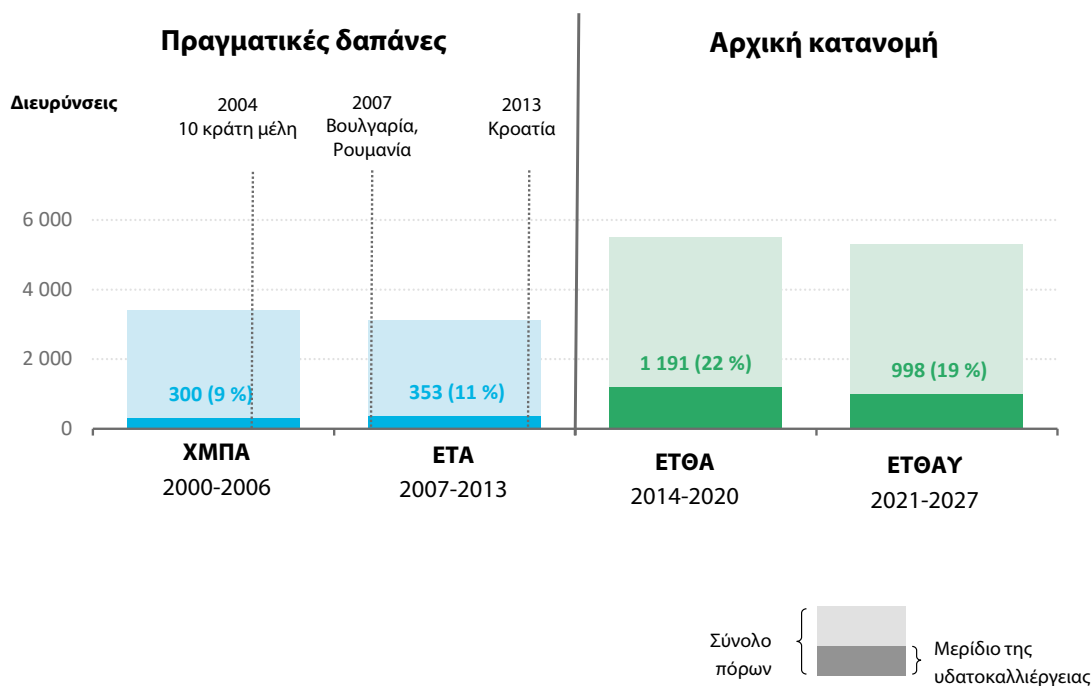
44 Η διάθεση ενωσιακών κονδυλίων για την υδατοκαλλιέργεια πρέπει να βασίζεται σε ανάλυση των αναγκών του κλάδου. Σε αυτή πρέπει να καθορίζεται το ύψος της χρηματοδότησης που απαιτείται για την υλοποίηση έργων που ανταποκρίνονται στις εν λόγω ανάγκες και συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων που έχουν τεθεί.

Προκειμένου να αξιολογήσουμε κατά πόσον οι ανάγκες χρηματοδότησης του κλάδου είχαν ποσοτικοποιηθεί καταλλήλως, εξετάσαμε τα έγγραφα προγραμματισμού της περιόδου 2014-2020.

45 Από το [γράφημα 6](#) προκύπτει ότι τα ποσά που διατέθηκαν στο πλαίσιο του ΕΤΘΑ και του ΕΤΘΑΥ είναι πολύ υψηλότερα από εκείνα που δαπανήθηκαν έως το 2014, τόσο σε απόλυτες τιμές όσο και ως ποσοστό της συνολικής διαθέσιμης χρηματοδότησης κάθε μέσου.

Γράφημα 6 – Δαπάνες/κονδύλια για την υδατοκαλλιέργεια ως ποσοστό του συνόλου διαχρονικά

Εκατομμύρια ευρώ (χωρίς το Ηνωμένο Βασίλειο)

Σημ.: ΧΜΠΑ – Μέτρο 32, ΕΤΑ – Μέτρο 2.1, ΕΤΘΑ – ΠΕ2, ΕΤΘΑΥ– ειδικός στόχος 2.1. Τα ποσά αντιστοιχούν στη συνεισφορά της ΕΕ, μη λαμβανομένης υπόψη της εθνικής συγχρηματοδότησης.

Δραστηριότητες σχετικές με την υδατοκαλλιέργεια μπορούν να χρηματοδοτούνται και στο πλαίσιο άλλων μέτρων και προτεραιοτήτων. Ωστόσο, η χρηματοδότηση αυτή δεν λαμβάνεται υπόψη, καθώς είναι αδύνατον να γίνει διάκριση μεταξύ των χρηματοδοτούμενων δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την υδατοκαλλιέργεια και εκείνων που αφορούν την αλιεία.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει της [εκ των υστέρων αξιολόγησης του ΧΜΠΑ](#) (για το ΧΜΠΑ)· πληροφοριών που παρέσχε η Επιτροπή βάσει των στοιχείων που υπέβαλαν τα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 40 του [κανονισμού \(ΕΚ\) αριθ. 498/2007](#) (για το ΕΤΑ)· και δεδομένων σχετικά με τη διαχείριση της χρηματοδότησης από τις βάσεις δεδομένων της Επιτροπής (για τα ΕΤΘΑ και ΕΤΘΑΥ) βάσει των επιχειρησιακών προγραμμάτων των κρατών μελών.

46 Η ΕΕ δαπάνησε περίπου 300 εκατομμύρια ευρώ για την υδατοκαλλιέργεια την περίοδο 2000-2006 και περίπου 350 εκατομμύρια ευρώ την περίοδο 2007-2013, καθώς αυξήθηκε ο αριθμός των κρατών μελών. Τα ποσά αυτά αντιπροσωπεύουν το 9 % και το 11 % αντίστοιχα των συνολικών δαπανών στο πλαίσιο του χρηματοδοτικού μέσου προσανατολισμού της αλιείας (ΧΜΠΑ) και του ΕΤΑ. Κατά την περίοδο 2014-2020, βάσει των επιχειρησιακών προγραμμάτων που είχε αρχικά εγκρίνει η Επιτροπή, τα κονδύλια για την ΠΕ2 ανήλθαν σε 1,2 δισεκατομμύρια ευρώ, ποσό που αντιστοιχεί περίπου στο 22 % των συνολικών κονδυλίων του ΕΤΘΑ. Το αρχικό κονδύλιο που διατέθηκε για την υδατοκαλλιέργεια την περίοδο 2014-2020 ήταν υπερτριπλάσιο του ποσού που δαπανήθηκε κατά την περίοδο 2007-2013.

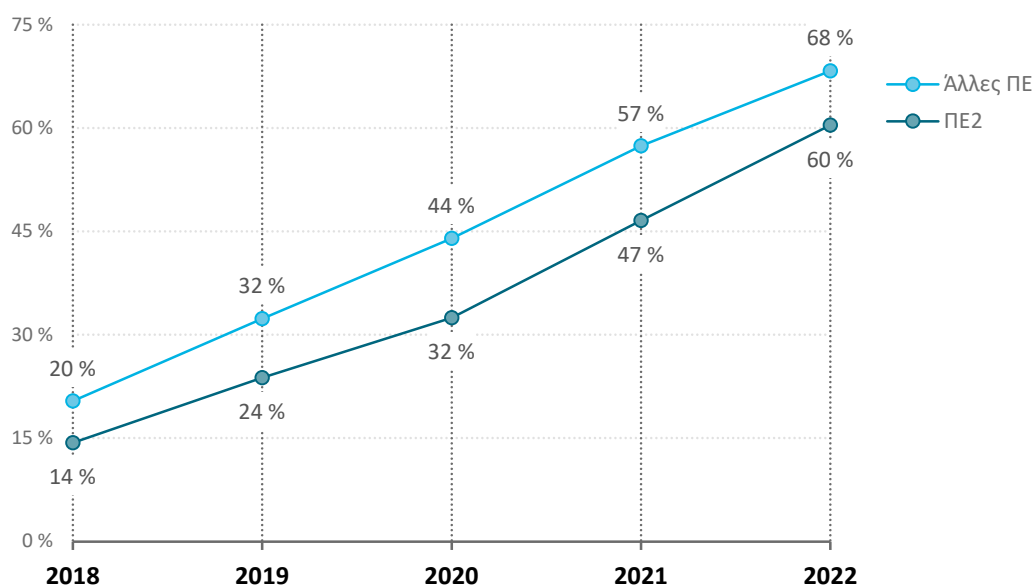
47 Ως λόγους για την αύξηση της χρηματοδότησης για την υδατοκαλλιέργεια, η Επιτροπή και ορισμένα κράτη μέλη επικαλέστηκαν τη στρατηγική εστίαση στην υδατοκαλλιέργεια κατά την περίοδο 2014-2020, καθώς και τη ζήτηση της αγοράς και την πίεση στα αποθέματα άγριων ψαριών. Τα επιχειρησιακά προγράμματα του δείγματός μας περιλάμβαναν ποιοτική ανάλυση, η οποία θα μπορούσε να εξηγήσει την αύξηση της διαθέσιμης χρηματοδότησης (βλέπε σημείο 54). Ωστόσο, ούτε η εκτίμηση επιπτώσεων της Επιτροπής που συνόδευε την πρόταση για το ΕΤΘΑ ούτε τα επιχειρησιακά προγράμματα των κρατών μελών αποδείκνυαν επαρκώς την ανάγκη για τόσο θεαματική αύξηση (λόγου χάριν μέσω ποσοτικοποιημένης ανάλυσης, η οποία να δικαιολογεί τη διάθεση ποσού υπερτριπλάσιου εκείνου που είχε δαπανηθεί προηγουμένως).

48 Κατά τη διάρκεια της περιόδου προγραμματισμού, τα συνολικά κονδύλια για την υδατοκαλλιέργεια μειώθηκαν κατά περίπου 158 εκατομμύρια ευρώ έως το τέλος του 2022, ποσό που αντιστοιχεί στο 13 % των αρχικών χορηγήσεων. Τέσσερα από τα έξι κράτη μέλη που επιλέξαμε μείωσαν τα ποσά που είχαν καταστήσει διαθέσιμα για την υδατοκαλλιέργεια, και μάλιστα η Ιταλία κατά 33 % και η Πολωνία κατά 32 %. Αντιθέτως, τα αντίστοιχα ποσά αυξήθηκαν στην περίπτωση της Γαλλίας (κατά 44 %) και της Ρουμανίας (κατά 8 %). Στο πλαίσιο του ΕΤΘΑΥ, τα αρχικά διαθέσιμα κονδύλια μειώθηκαν σε σύγκριση με τα αντίστοιχα στο πλαίσιο του ΕΤΘΑ, αλλά παραμένουν σε σημαντικά υψηλότερο επίπεδο από τα ποσά που δαπανήθηκαν κατά την περίοδο 2000-2013.

Χαμηλό ποσοστό απορρόφησης σε σύγκριση με άλλες προτεραιότητες, παρά την αύξησή του ως αποτέλεσμα των μέτρων μετριασμού των επιπτώσεων της COVID-19

49 Ως «ποσοστό απορρόφησης» ενός ταμείου της ΕΕ νοούνται τα ποσά που πράγματι καταβλήθηκαν στους δικαιούχους, ως ποσοστό των ποσών που διατέθηκαν σε ένα κράτος μέλος βάσει του σχετικού κανονισμού της ΕΕ. Εξετάσαμε το ποσοστό απορρόφησης του ΕΤΘΑ και διαπιστώσαμε ότι, καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου προγραμματισμού 2014-2020, το ποσοστό για την προτεραιότητα αριθ. 2 της Ένωσης ήταν συστηματικά χαμηλότερο από το αντίστοιχο των άλλων προτεραιοτήτων (βλέπε [γράφημα 7](#)).

Γράφημα 7 – Σύγκριση των ποσοστών απορρόφησης στο πλαίσιο της προτεραιότητας αριθ. 2 της Ένωσης του ΕΤΘΑ με τα αντίστοιχα ποσοστά για άλλες προτεραιότητες της Ένωσης, 2018-2022

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων για την ΕΕ των 28 από τις εκθέσεις υλοποίησης του ΕΤΘΑ των ετών 2018, 2019, 2020 και 2021, και προσωρινών στοιχείων της Επιτροπής για το 2022.

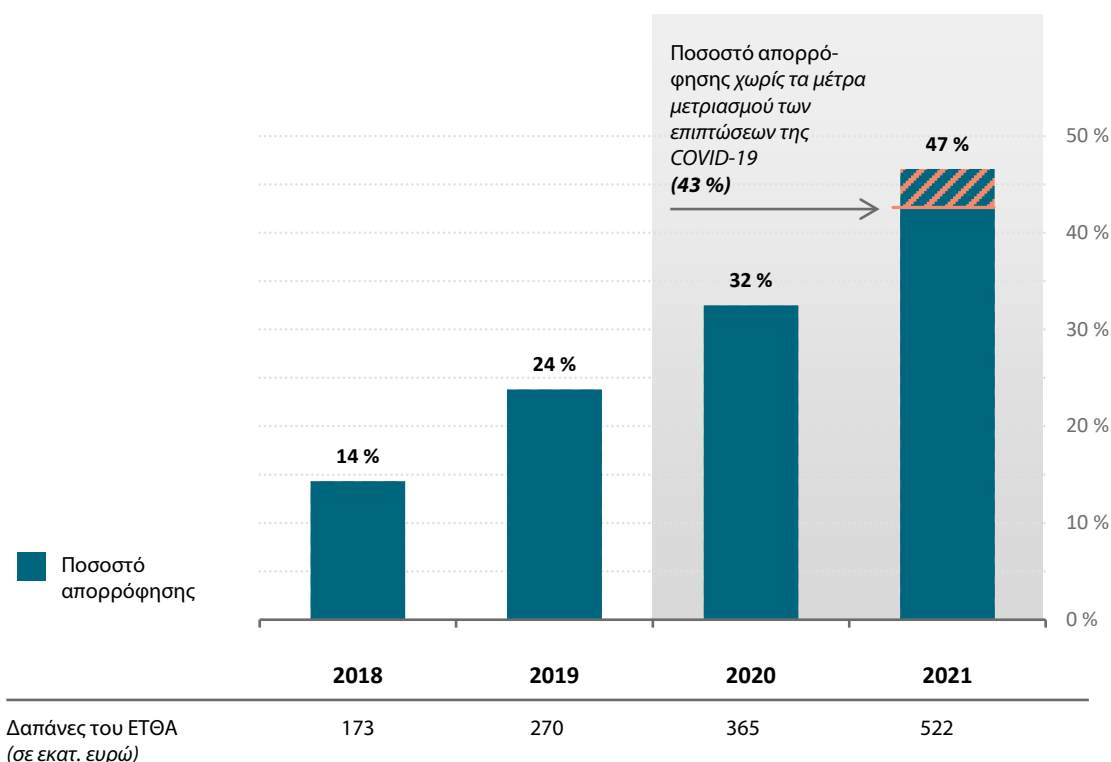
50 Κατά την Επιτροπή, ο τομέας της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας επλήγη ιδιαίτερα από τη διαταραχή που προκάλεσε στην αγορά η σημαντική πτώση της ζήτησης ως συνέπεια της επιδημικής έκρηξης της COVID-19. Τον Απρίλιο του 2020, η Επιτροπή [πρότεινε](#) μια δέσμη μέτρων με σκοπό τη στήριξη του κλάδου της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας της ΕΕ ώστε να αντεπεξέλθει στις επιπτώσεις της επιδημικής έξαρσης της νόσου COVID-19. Αυτή η δέσμη μέτρων, που εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο²², έδωσε στα κράτη μέλη μεγαλύτερη

²² Κανονισμός (ΕΕ) 2020/560.

ευελιξία για την ανακατανομή των διαθέσιμων χρηματοδοτικών πόρων, μεταξύ άλλων σε νέα ειδικά μέτρα για την αποζημίωση των υδατοκαλλιεργητών για την αναστολή της παραγωγής και την κάλυψη του πρόσθετου κόστους με το οποίο επιβαρύνθηκαν, καθώς και για τη στήριξη των οργανώσεων παραγωγών για την αποθεματοποίηση προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας.

51 Όσον αφορά ειδικά την υδατοκαλλιέργεια, τα κράτη μέλη αξιοποίησαν ιδίως τη χρηματοδότηση που προβλέπεται στο άρθρο 55 του κανονισμού για το ΕΤΘΑ («Μέτρα για τη δημόσια υγεία»). Ενώ μέχρι τον Δεκέμβριο του 2019 δεν υπήρχαν πράξεις βάσει αυτού του άρθρου, το 2020 τα κράτη μέλη δέσμευσαν 6,7 εκατομμύρια ευρώ στο πλαίσιο 315 πράξεων και το 2021 άλλα 49 εκατομμύρια ευρώ στο πλαίσιο 1 964 πράξεων. Το ποσοστό απορρόφησης για την ΠΕ2 ανήλθε σε 47 % το 2021 (βλέπε [γράφημα 8](#)). Μη λαμβανομένων υπόψη των μέτρων μετριασμού των επιπτώσεων της COVID-19, το ποσοστό αυτό θα ήταν 43 %.

Γράφημα 8 – Ποσοστά απορρόφησης στο πλαίσιο της προτεραιότητας αριθ. 2 της Ένωσης (%), 2018-2021

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων για την ΕΕ των 28 από την έκθεση της Επιτροπής για την υλοποίηση του ΕΤΘΑ για το 2021.

52 Τα ποσοστά απορρόφησης αυξήθηκαν την περίοδο 2020-2021, εν μέρει λόγω των έκτακτων μέτρων που ελήφθησαν σε σχέση με την επιδημική έξαρση της COVID-19. Σύμφωνα με την [έκθεση υλοποίησης του ΕΤΘΑ για το 2021](#), μεταξύ των μέτρων που έλαβαν τα κράτη μέλη συγκαταλεγόταν η παράταση των προθεσμιών υλοποίησης των έργων και η τροποποίηση των κριτηρίων επιλογής τους. Παρά την προσωρινή αυτή επιτάχυνση, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι τα κράτη μέλη ενδέχεται να μην καταστεί δυνατό να δαπανήσουν το σύνολο της διαθέσιμης χρηματοδότησης από το ΕΤΘΑ έως το τέλος του 2023, προθεσμία που ορίζεται στον κανονισμό περί κοινών διατάξεων²³, μετά την παρέλευση της οποίας οι δαπάνες δεν θεωρούνται επιλέξιμες.

Τα κράτη μέλη χρηματοδότησαν όλα σχεδόν τα επιλέξιμα έργα, καθώς εφάρμοζαν ιδιαιτέρως χαλαρά κριτήρια

53 Τα κράτη μέλη ενσωματώνουν στα επιχειρησιακά τους προγράμματα, τα οποία εν συνεχεία εγκρίνει η Επιτροπή, τα μέτρα υδατοκαλλιέργειας που θεωρούν κατάλληλα. Τα επιλεγόμενα μέτρα πρέπει να αντιστοιχούν στις ανάγκες που έχουν προσδιοριστεί στα επιχειρησιακά προγράμματα και σε άλλα στρατηγικά έγγραφα. Οι αρχές των κρατών μελών πρέπει να διοχετεύουν τα διαθέσιμα για την υδατοκαλλιέργεια κονδύλια της ΕΕ στα έργα που μπορούν να συμβάλουν περισσότερο στην επίτευξη των ενωσιακών προτεραιοτήτων.

54 Εξετάσαμε έξι επιχειρησιακά προγράμματα για την περίοδο 2014-2020, συμπεριλαμβανομένης της ανάλυσης στο πλαίσιο καθενός από αυτά των πλεονεκτημάτων, των αδυναμιών, των ευκαιριών και των απειλών για τον κλάδο της υδατοκαλλιέργειας, καθώς και τα χρηματοδοτικά σχέδιά τους. Διαπιστώσαμε ότι στις αναλύσεις αυτές καθορίζονταν οι βασικές ανάγκες του κλάδου στα επιλεγέντα κράτη μέλη, οι οποίες ήταν ευθυγραμμισμένες με τις επιχειρησιακές ανάγκες που προσδιορίζονταν στα σχέδιά τους για την υδατοκαλλιέργεια, μολονότι δεν ποσοτικοποιούνταν σε οικονομικούς όρους. Κατόπιν της ανάλυσης αυτής, τα κράτη μέλη πρότειναν τα είδη των προς υλοποίηση μέτρων.

55 Βάσει ανάλυσης των προσκλήσεων που δημοσιεύθηκαν στο πλαίσιο της ΠΕ2, διαπιστώσαμε ότι το δημοφιλέστερο μέτρο, που προτάθηκε από όλα τα κράτη μέλη που κάλυψε ο έλεγχός μας, ήταν οι «παραγωγικές επενδύσεις στην υδατοκαλλιέργεια». Σε αυτές περιλαμβάνονται, λόγου χάριν, επενδύσεις για τον εκσυγχρονισμό ή την ανάπτυξη κλειστών συστημάτων επανακυκλοφορίας του νερού. Άλλα δημοφιλή μέτρα ήταν, ενδεικτικά, η «υδατοκαλλιέργεια που παρέχει

²³ Άρθρο 65, παράγραφος 2, του [κανονισμού \(ΕΕ\) 1303/2013](#).

περιβαλλοντικές υπηρεσίες», που αφορά κυρίως τη διατήρηση και τη βελτίωση του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας (Πολωνία, Ρουμανία), η «καινοτομία» (Ισπανία, Ελλάδα και Γαλλία), τα «μέτρα δημόσιας υγείας» (Ελλάδα) και η «αύξηση του δυναμικού των ζωνών υδατοκαλλιέργειας» (Ιταλία).

56 Λόγω των χαμηλών ποσοστών απορρόφησης (βλέπε σημεία **49-52**), τα κράτη μέλη σε αρκετές περιπτώσεις πρότειναν τροποποιήσεις των αρχικών χρηματοδοτικών σχεδίων τους, τις οποίες ενέκρινε η Επιτροπή, μειώνοντας τα κονδύλια για ορισμένα μέτρα (βλέπε παραδείγματα στο **πλαίσιο 5**) και αυξάνοντάς τα για άλλα. Σε ορισμένες δε περιπτώσεις, τα κράτη μέλη δεν εφάρμοσαν μέτρα που είχαν αρχικά προγραμματίσει. Ως επί το πλείστον, αυτό οφειλόταν στο γεγονός ότι ορισμένα μέτρα δεν προσέλκυσαν το ενδιαφέρον του κλάδου της υδατοκαλλιέργειας και δεν στέφθηκαν με επιτυχία. Οι ενδιαφερόμενοι με τους οποίους συνομιλήσαμε κατά τη διάρκεια του ελέγχου ανέφεραν ως εμπόδια για την ανάπτυξη του κλάδου τον διοικητικό φόρτο, τους αυστηρούς περιβαλλοντικούς κανόνες και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι πολύ μικρές επιχειρήσεις όσον αφορά την καινοτομία και την ανταλλαγή γνώσεων²⁴. Οι παράγοντες αυτοί ενδεχομένως εξηγούν επίσης την έλλειψη ενδιαφέροντος για ορισμένα μέτρα.

Πλαίσιο 5

Παραδείγματα σημαντικών μεταβολών στη χρηματοδότηση των μέτρων υδατοκαλλιέργειας στην Ισπανία

Το χρηματοδοτικό σχέδιο της Ισπανίας στο πλαίσιο του ΕΤΘΑ τροποποιήθηκε με αποτέλεσμα τη μείωση της διαθέσιμης χρηματοδότησης για ορισμένα μέτρα της ΠΕ2. Οι μεγαλύτερες μειώσεις αφορούσαν τις παραγωγικές επενδύσεις για την αποδοτική χρήση των πόρων (μείωση σε 1,2 εκατομμύρια ευρώ, δηλαδή μείωση του αρχικά προβλεφθέντος ποσού κατά 93 %), τις νέες επιχειρήσεις υδατοκαλλιέργειας που εφαρμόζουν βιώσιμη υδατοκαλλιέργεια (μείωση σε 1,0 εκατομμύριο ευρώ, δηλαδή μείωση κατά 92 %) και τα μέτρα καινοτομίας (σε 18,6 εκατομμύρια ευρώ, δηλαδή μείωση κατά 52 %).

Η αποδοτική χρήση των πόρων, η δημιουργία νέων επιχειρήσεων και η υιοθέτηση καινοτόμων υδατοκαλλιεργητικών πρακτικών είχαν αναγνωριστεί τόσο στις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ όσο και στο ισπανικό σχέδιο για την υδατοκαλλιέργεια ως σημαντικοί στόχοι για τη βιώσιμη ανάπτυξη του κλάδου.

²⁴ Βλέπε επίσης, Jordi Guillen et al., [Aquaculture subsidies in the European Union: Evolution, impact and future potential for growth](#), Marine Policy, τόμος 104, Ιούνιος 2019.

57 Διαπιστώσαμε ότι τα έξι κράτη μέλη που κάλυψε ο έλεγχός μας εξέταζαν την πλήρωση των κριτηρίων επιλεξιμότητας (μεταξύ των οποίων κατά πόσον τα έργα ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής των προτεραιοτήτων και των ειδικών στόχων), αλλά δεν εφάρμοζαν αυστηρά κριτήρια επιλογής, κάτι που θα συντελούσε στην καλύτερη στόχευση των έργων. Δύο από αυτά (η Ισπανία και η Πολωνία) δεν απαιτούσαν, κατά την έγκριση των αιτήσεων έργων, τη συγκέντρωση ελάχιστης βαθμολογίας σε σχέση με τα κριτήρια επιλογής.

58 Στην Ελλάδα, στο πλαίσιο των δύο προσκλήσεων που εξετάσαμε, οι αιτήσεις υποβλήθηκαν σε διαδικασία επιλογής δύο σταδίων. Το πρώτο συνίστατο σε έλεγχο επιλεξιμότητας και το δεύτερο σε αξιολόγηση βάσει μιας δέσμης κριτηρίων ποιότητας. Μία μόνον από τις 155 αιτήσεις που πέρασαν επιτυχώς τους ελέγχους επιλεξιμότητας απορρίφθηκε στο δεύτερο στάδιο. Οι περισσότερες γαλλικές περιφέρειες εφάρμοσαν ελάχιστη συνολική βαθμολογία για δύο από τα έξι μέτρα, τα οποία αντιστοιχούσαν στη μερίδα του λέοντος των αιτήσεων ενίσχυσης στο πλαίσιο της ΠΕ2. Επτά συνολικά αιτήσεις, αριθμός που αντιστοιχεί σε λιγότερο από το 0,5 % του συνόλου των αιτήσεων που υποβλήθηκαν για τα δύο αυτά μέτρα, απορρίφθηκαν επειδή δεν συγκέντρωσαν την ελάχιστη βαθμολογία.

59 Αναλύοντας τα στοιχεία για τα άλλα δύο κράτη μέλη (την Ιταλία και τη Ρουμανία), διαπιστώσαμε ότι τα ελάχιστα όρια ήταν χαμηλά και ότι σχεδόν όλα τα κατά τα λοιπά επιλέξιμα έργα έλαβαν την ελάχιστη βαθμολογία και επιλέχθηκαν για χρηματοδότηση. Στην Ιταλία, στο πλαίσιο των 12 προσκλήσεων²⁵ που εξετάσαμε, τρεις από τις 351 αιτήσεις είχαν αποκλειστεί επειδή δεν είχαν συγκεντρώσει την ελάχιστη βαθμολογία ποιότητας. Στη Ρουμανία, επικεντρώσαμε την ανάλυσή μας στο μέτρο II.2 («Παραγωγικές επενδύσεις στην υδατοκαλλιέργεια»), το οποίο κάλυπτε περισσότερο από το ήμισυ των δαπανών στο πλαίσιο της ΠΕ2 και διαπιστώσαμε ότι, επί συνόλου 152 αιτήσεων, μία μόνον απορρίφθηκε λόγω μη συγκέντρωσης της ελάχιστης βαθμολογίας.

60 Όσον αφορά την περίοδο 2021-2027, το ΕΤΘΑΥ σχεδιάστηκε κατά τρόπο ώστε να μειωθεί ο αριθμός των κανόνων επιλεξιμότητας σε επίπεδο ΕΕ. Παρέχει επίσης στα κράτη μέλη μεγαλύτερη ευελιξία για τον καθορισμό των δικών τους κανόνων επιλεξιμότητας. Κατά τον χρόνο διενέργειας του ελέγχου μας, ήταν πολύ νωρίς για να αξιολογηθεί αν οι προσκλήσεις υποβολής προτάσεων που θα δημοσιευθούν για τη νέα περίοδο θα έχουν ως αποτέλεσμα επιλεκτικότερη χρήση των κονδυλίων της ΕΕ.

²⁵ Εννέα στην Αιμιλία-Ρωμανία και τρεις σε εθνικό επίπεδο.

Η παραγωγή υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ παραμένει στάσιμη και δεν υπάρχουν αξιόπιστα στοιχεία προκειμένου να κριθεί αν ο κλάδος αναπτύσσεται με βιωσιμότερο τρόπο

61 Προκειμένου να εξακριβωθεί αν σε έναν προκαθορισμένο τομέα έχει σημειωθεί πρόοδος και κατά πόσον αυτή είναι ικανοποιητική, είναι σημαντικό να έχουν οριστεί σαφείς στόχοι και τιμές-στόχος και να εφαρμόζεται αξιόπιστο σύστημα παρακολούθησης. Η παρακολούθηση και οι αξιολογήσεις πρέπει να καθιστούν δυνατή την αξιολόγηση της βιωσιμότητας της ανάπτυξης του κλάδου της υδατοκαλλιέργειας συνολικά, καθώς και των αποτελεσμάτων των επιμέρους ενωσιακών προγραμμάτων χρηματοδότησης της αλιείας. Χρησιμοποιήσαμε τα διαθέσιμα στοιχεία και τους διαθέσιμους δείκτες για να αξιολογήσουμε τη συνολική πρόοδο (από περιβαλλοντική, οικονομική και κοινωνική άποψη) του κλάδου, καθώς και τη συμβολή των ενωσιακών κονδυλίων στη βιώσιμη ανάπτυξή του.

Ο όγκος της παραγωγής προϊόντων υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ δεν αυξήθηκε παρά ελάχιστα μεταξύ 2014 και 2020

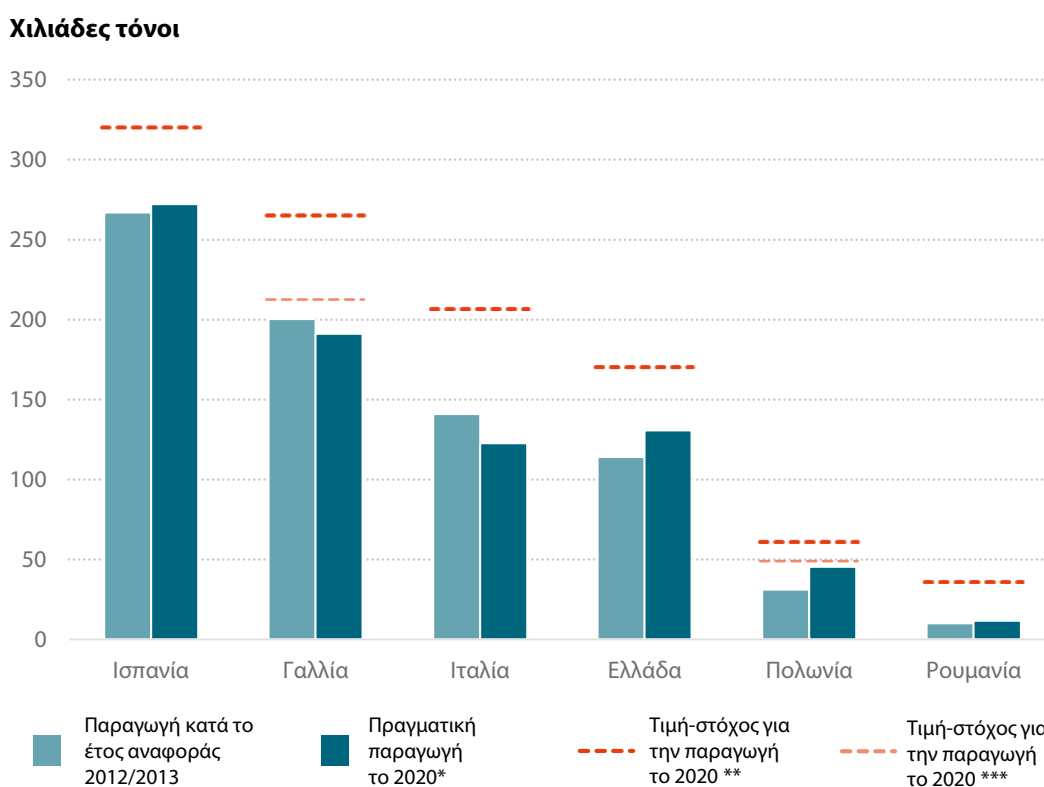
62 Οι στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές του 2013 ενθάρρυναν τα κράτη μέλη να ορίσουν στόχους για την αύξηση της παραγωγής υδατοκαλλιέργειας στα σχέδιά τους για την υδατοκαλλιέργεια, τόσο ως προς τον όγκο όσο και ως προς την αξία. Και τα έξι κράτη μέλη που επιλέξαμε ανέφεραν τιμές-στόχο ή προβλέψεις για την αύξηση του όγκου, και τρία από αυτά ανέφεραν επίσης τιμές-στόχο ή προβλέψεις για την αύξηση της αξίας της παραγωγής (Ισπανία, Γαλλία και Ιταλία).

63 Στις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της του 2021 η Επιτροπή δεν συνέστησε ρητά στα κράτη μέλη να ορίσουν στα σχέδιά τους για την περίοδο 2021-2030 τιμές-στόχο όσον αφορά την αύξηση της παραγωγής υδατοκαλλιέργειας. Με την εξαίρεση της Ιταλίας, όλα τα κράτη μέλη που κάλυψε ο έλεγχός μας καθόρισαν κάποιες τιμές-στόχο για τη μεγέθυνση του κλάδου, μολονότι ο τρόπος διατύπωσης ορισμένων από αυτές δυσχεραίνει τη συσσωμάτωσή τους, που θα επέτρεπε τη διαμόρφωση μιας συνολικής εικόνας των φιλοδοξιών της ΕΕ για τη συγκεκριμένη περίοδο. Η Ισπανία, η Γαλλία και η Πολωνία καθόρισαν επίσης στόχους σχετικούς με την ανάπτυξη για ορισμένα είδη ή/και τύπους παραγωγής.

64 Στο [γράφημα 9](#) γίνεται σύγκριση, των τιμών-στόχου ή των προβλέψεων των επιλεγέντων κρατών μελών για το 2020 (στην περίπτωση της Ιταλίας για το 2025) όσον αφορά την παραγωγή υδατοκαλλιέργειας, που περιέχονταν στα σχέδιά τους για την υδατοκαλλιέργεια, με τη βάση αναφοράς του 2012/2013, και με τα πραγματικά

στοιχεία της Eurostat για την παραγωγή το 2020. Προκύπτει ότι σε δύο κράτη μέλη (τη Γαλλία και την Ιταλία), η παραγωγή υδατοκαλλιέργειας το 2020 ήταν μικρότερη από την παραγωγή κατά το έτος αναφοράς 2012/2013. Τα άλλα κράτη μέλη που κάλυψε ο έλεγχός μας σημείωσαν περιορισμένη πρόοδο προς την επίτευξη των τιμών-στόχου τους για το 2020.

Γράφημα 9 – Παραγωγή υδατοκαλλιέργειας των κρατών μελών: τιμές-στόχος και πραγματικά επιτεύγματα

(*) Τα στοιχεία για τη Ρουμανία αποτελούν εκτίμηση.

(**) Έτος πρόβλεψης για την Ιταλία: 2025. Για την Ισπανία χρησιμοποιήσαμε τη μέση πρόβλεψη.

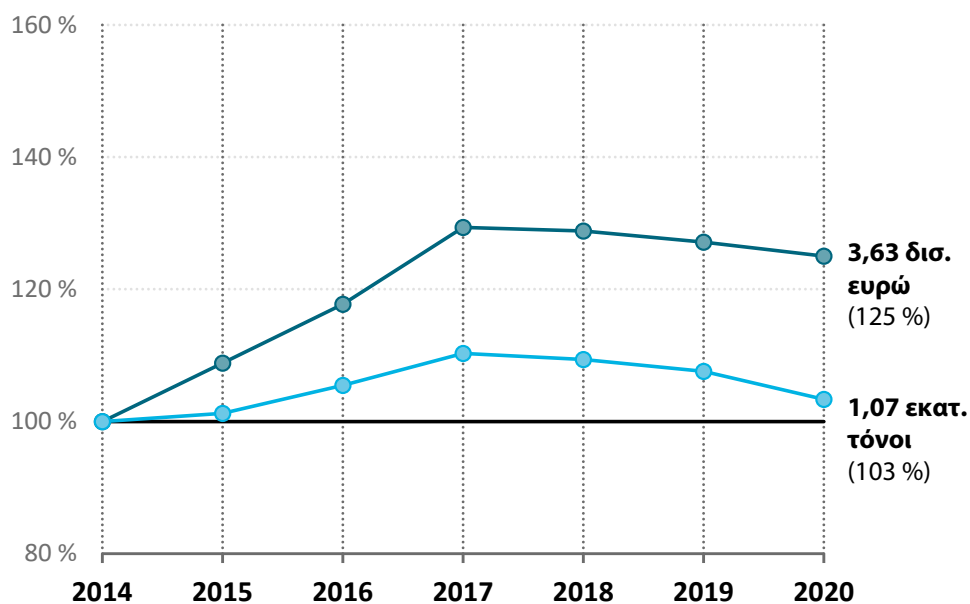
(***) Η τιμή-στόχος της Πολωνίας ορίστηκε μεταξύ 49 500 και 61 000 τόνων.

(****) Η τιμή-στόχος της Γαλλίας ορίστηκε μεταξύ 213 000 και 265 000 τόνων.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει των ΠΕΣΣΑΥ και στοιχείων της Eurostat σχετικά με τους όγκους παραγωγής.

65 Για τα 27 σημερινά κράτη μέλη της ΕΕ συνολικά, τα στοιχεία της Eurostat δείχνουν ότι η αξία της παραγωγής υδατοκαλλιέργειας αυξήθηκε κατά 25 % μεταξύ 2014 και 2020. Ωστόσο, προκύπτει επίσης ότι, κατά την ίδια περίοδο, ο όγκος της παραγωγής υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ παρέμεινε σε σχετικά σταθερά επίπεδα (βλέπε [γράφημα 10](#)).

Γράφημα 10 – Μεταβολή της παραγωγής υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ σε όγκο και αξία, 2014-2020

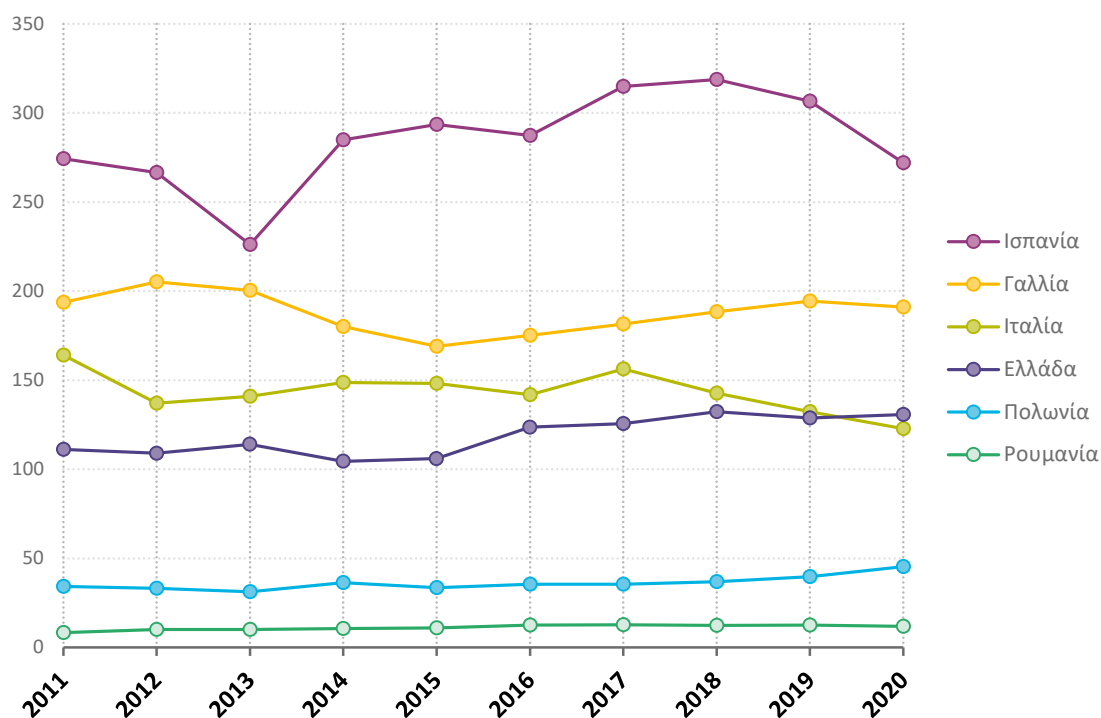

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Eurostat ([fish_aq2a](#)) και της δημοσίευσης «The EU fish market» του EUMOFA για την ΕΕ των 27.

66 Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat (βλέπε [γράφημα 11](#)), η παραγωγή εμφάνισε σημαντικές διακυμάνσεις στην Ισπανία (που αποτελεί τον μεγαλύτερο παραγωγό προϊόντων υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ) και μειώθηκε στη Γαλλία και την Ιταλία (που βρίσκονται στη δεύτερη και την τρίτη θέση αντίστοιχα).

Γράφημα 11 – Παραγωγή υδατοκαλλιέργειας στα επιλεγέντα κράτη μέλη, σε τόνους, 2011-2020

Χιλιάδες τόνοι

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Eurostat ([fish_aq2a](#)) και της δημοσίευσης «The EU fish market» του EUMOFA.

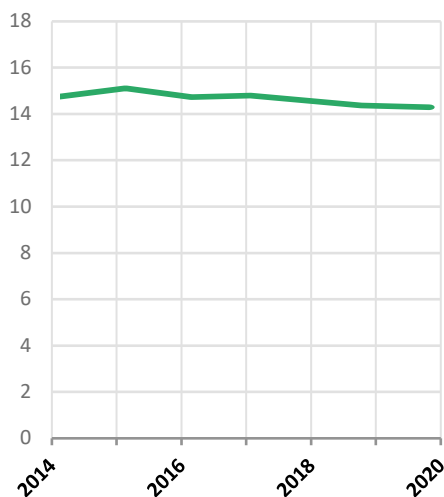
67 Πρόσθετους κοινωνικοοικονομικούς δείκτες παρέχει η επιστημονική, τεχνική και οικονομική επιτροπή αλιείας (ΕΤΟΕΑ), η οποία κατάρτιζε σειρές δεδομένων έως το 2020²⁶. Αυτοί δείχνουν (βλέπε [γράφημα 12](#)) ότι, κατά την περίοδο 2014-2020:

- ο αριθμός των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνταν στον κλάδο της υδατοκαλλιέργειας κυμαινόταν γύρω στις 15 000, με πτωτική τάση·
- ο αριθμός των απασχολούμενων στον κλάδο της υδατοκαλλιέργειας (ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης) μειώθηκε από περίπου 40 000 σε περίπου 35 000.

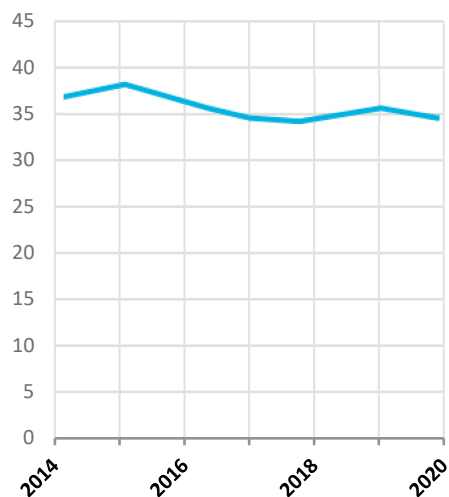
²⁶ Economic report on the EU aquaculture (STECF-22-17), 2023.

Γράφημα 12 – Κοινωνικοί δείκτες της ΕΤΟΕΑ, 2014-2020

Αριθμός επιχειρήσεων
(σε χιλιάδες)

Απασχόληση
(Ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης σε χιλιάδες)

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων για την ΕΕ των 27 που παρέσχε η ΕΤΟΕΑ.

68 Η ΕΤΟΕΑ ανέφερε επίσης ότι, το 2020, τα συνολικά κέρδη προ τόκων και φόρων (EBIT ή «αποτέλεσμα εκμετάλλευσης») των επιχειρήσεων υδατοκαλλιέργειας από 19 χώρες της ΕΕ ανήλθαν σε 518 εκατομμύρια ευρώ. Δεν παρέχουν όλα τα κράτη μέλη στοιχεία για τον εν λόγω δείκτη, ούτε το πράττουν τα ίδια κράτη μέλη κάθε χρόνο. Ως εκ τούτου, τα στοιχεία της περιόδου 2014-2020 σχετικά με την κερδοφορία σε επίπεδο ΕΕ δεν είναι ούτε πλήρη ούτε συγκρίσιμα. Λόγου χάριν, στοιχεία για τα EBIT του 2020 δεν είναι διαθέσιμα για την Ισπανία και την Πολωνία. Στα άλλα κράτη μέλη που κάλυψε ο έλεγχός μας, μεταξύ του 2014 και του 2020 η μεγαλύτερη αύξηση των EBIT σημειώθηκε στη Γαλλία (128 %), με την Ιταλία και την Ελλάδα να ακολουθούν με 96 % και 24 % αντίστοιχα. Από την άλλη, στη Ρουμανία κατεγράφη λειτουργική ζημία.

Η Επιτροπή εντόπισε κενά γνώσεων που πρέπει να καλυφθούν σχετικά με την περιβαλλοντική βιωσιμότητα της υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ

69 Η βελτίωση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας της υδατοκαλλιέργειας της ΕΕ αποτελεί έναν από τους κύριους στόχους της ενωσιακής πολιτικής υδατοκαλλιέργειας, και ιδίως των ταμείων της (βλέπε [πλαίσιο 1](#) ανωτέρω). Τα έξι κράτη μέλη που κάλυψε ο έλεγχός μας συμπεριέλαβαν επίσης μια σειρά περιβαλλοντικών στόχων και δράσεων στα σχέδιά τους για την υδατοκαλλιέργεια.

70 Επιπλέον, ο κανονισμός για την ΚΑΠ ορίζει ότι τα εν λόγω σχέδια πρέπει επίσης να αποσκοπούν στον καθορισμό δεικτών περιβαλλοντικής, οικονομικής και κοινωνικής βιωσιμότητας²⁷. Αναλύοντας τα σχέδια της περιόδου 2014-2020 των έξι κρατών μελών που επιλέξαμε, διαπιστώσαμε ότι, ενώ όλα τους ικανοποιούσαν ως έναν βαθμό αυτή την απαίτηση, ο βαθμός κάλυψης των περιβαλλοντικών δεικτών διέφερε σημαντικά. Το ρουμανικό σχέδιο ήταν το μόνο που περιλάμβανε ειδικό στόχο για την ποσοτικοποίηση των συνεπειών της υδατοκαλλιέργειας στο περιβάλλον.

71 Αν και για τις πτυχές της οικονομικής και κοινωνικής βιωσιμότητας εντοπίσαμε δείκτες (βλέπε σημεία **64-68**), δεν συνέβη το ίδιο με την περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Δεν εντοπίσαμε ένα σύνολο δεικτών που θα μας έδινε τη δυνατότητα να αξιολογήσουμε αν η υδατοκαλλιέργεια αναπτύχθηκε με βιωσιμότερο από περιβαλλοντική άποψη τρόπο στην ΕΕ κατά την περίοδο 2014-2020.

72 Το 2012, το Κοινό Κέντρο Ερευνών (JRC) της Επιτροπής εκπόνησε μελέτη σχετικά με τους δείκτες που σχετίζονται με τη βιώσιμη υδατοκαλλιέργεια στην Ευρωπαϊκή Ένωση²⁸, συμπεριλαμβανομένων των περιβαλλοντικών δεικτών. Στο πλαίσιο της μελέτης αυτής, αξιολόγησε τη βιωσιμότητα της υδατοκαλλιέργειας τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε επίπεδο κρατών μελών, με βάση ένα σύνολο δεικτών, δύο εκ των οποίων αφορούσαν τις ανάγκες σε ζωοτροφές (εξάρτηση από ιχθυάλευρα και ιχθυέλαια) και δύο τα λύματα (άζωτο και φώσφορο). Διαπιστώθηκαν σημαντικές διαφορές σε σχέση με τις δύο αυτές πτυχές, τόσο μεταξύ των επιμέρους ομάδων ειδών όσο και μεταξύ συστημάτων παραγωγής. Σύμφωνα με τη μελέτη, τα διαθέσιμα επίσημα στατιστικά στοιχεία για την αξιολόγηση των επιδόσεων της υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ, ιδίως από περιβαλλοντική άποψη, είναι ελάχιστα.

73 Τον Νοέμβριο του 2020, η Επιτροπή έθεσε σε εφαρμογή το **σύστημα παρακολούθησης της βιοοικονομίας της ΕΕ**. Το σύστημα αυτό εντάσσεται στο πλαίσιο της **στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοοικονομία**. Σχεδιάστηκε για να ανταποκριθεί στην ανάγκη για ένα εργαλείο μέτρησης της προόδου της βιοοικονομίας της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, το οποίο θα καλύπτει τις περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές διαστάσεις της βιωσιμότητας. Η Επιτροπή επεξεργάζεται δείκτες που θα καταστήσουν δυνατή τη μέτρηση των πιέσεων από τις υδατοκαλλιεργητικές δραστηριότητες, όπως οι απορρίψεις

²⁷ Άρθρο 34, παράγραφος 4, στοιχείο γ), του **κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1380/2013**.

²⁸ Hofherr J. et al., «**European Aquaculture Performance Indicators - Indicators for Sustainable Aquaculture in the European Union**», 2012.

θρεπτικών συστατικών από τη θαλάσσια υδατοκαλλιέργεια και ο αριθμός των χωροκατακτητικών ξένων ειδών που εισάγονται κάθε χρόνο.

74 Το JRC δημοσιεύει τακτικά τεχνικές εκθέσεις σχετικά με το σύστημα παρακολούθησης της βιοοικονομίας της ΕΕ. Έκθεση που δημοσιεύθηκε τον Ιανουάριο του 2023 παρουσιάζει τον επικαιροποιημένο κατάλογο των δεικτών που έχουν δημοσιευθεί ή αναπτύσσονται²⁹. Προκύπτει ότι απουσιάζουν στοιχεία για ορισμένους από αυτούς, μεταξύ των οποίων και εκείνος που αφορά τις απορρίψεις θρεπτικών συστατικών. Οι δείκτες του καταλόγου δεν κάνουν πάντοτε διάκριση μεταξύ αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, ενώ δεν υπάρχει δείκτης για τις απορρίψεις θρεπτικών συστατικών από την υδατοκαλλιέργεια γλυκών υδάτων.

75 Σε άλλη έκθεσή του του Ιανουαρίου του 2023³⁰, το JRC προτείνει ένα σύνολο δεικτών προς χρήση από τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, σχετικά με την προσαρμογή της υδατοκαλλιέργειας στην κλιματική αλλαγή. Οι δείκτες αυτοί μετρούν, λόγου χάριν, το τροφικό επίπεδο των εκτρεφόμενων ή καλλιεργούμενων οργανισμών (το οποίο αποτελεί ένδειξη της εξάρτησής τους από πρώτες ύλες, όπως τα ιχθυάλευρα και τα ιχθυέλαια) ή τον ρυθμό αξιοποίησης ζωοτροφής, που καθιστά δυνατή την αξιολόγηση της αποδοτικότητας της υδατοκαλλιέργειας από την άποψη των εισροών ζωοτροφών.

76 Η ΕΤΟΕΑ προσδιόρισε επίσης ορισμένες κρίσιμες πτυχές της βιωσιμότητας των προϊόντων υδατοκαλλιέργειας, καθώς και τους σχετικούς δείκτες, σε δύο εκθέσεις της που δημοσιεύθηκαν το 2021³¹ και το 2023³². Η Επιτροπή μάς ενημέρωσε ότι επεξεργάζεται ένα έγγραφο καθοδήγησης σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιδόσεις της υδατοκαλλιέργειας (βλέπε σημείο 26), στο οποίο θα προσδιορίζει δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και θα λαμβάνει υπόψη τις εν λόγω εκθέσεις.

²⁹ Kilsedar, C. et al., «EU Bioeconomy Monitoring System dashboards: extended with trade-related indicators», 2023, παράρτημα 3.

³⁰ Joint Research Centre et al., «EU bioeconomy monitoring system indicator update», 2023.

³¹ Criteria and indicators to incorporate sustainability aspects for seafood products in the marketing standards under the Common Market Organisation (STECF-20-05), 2021.

³² Marketing standards: review of proposed sustainability criteria / indicators for aquaculture (STECF-22-13), 2023.

Αδύνατη η αξιολόγηση των επιδόσεων του ΕΤΘΑ, λόγω ανεπαρκών δεδομένων παρακολούθησης

77 Το ειδικό πλαίσιο επιδόσεων για τις δράσεις που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΘΑ βασίζεται σε δείκτες και τιμές-στόχο που περιέχονται στα επιχειρησιακά προγράμματα των κρατών μελών. Πριν εγκρίνει τα εν λόγω προγράμματα, η Επιτροπή πρέπει να ελέγχει τους δείκτες που επέλεξαν τα κράτη μέλη, καθώς και την ευλογοφάνεια των τιμών-στόχου τους. Οι δείκτες διακρίνονται σε δείκτες εκροής (παραδείγματος χάριν, αριθμός παραγωγικών επενδύσεων στην υδατοκαλλιέργεια, καινοτομία, συμβουλευτικές υπηρεσίες κ.λπ.) και δείκτες αποτελέσματος (παραδείγματος χάριν, μεταβολή του όγκου της παραγωγής υδατοκαλλιέργειας, μεταβολή των καθαρών κερδών).

78 Για την περίοδο 2021-2027, ο κανονισμός για το ΕΤΘΑΥ ορίζει έναν δείκτη εκροής (αριθμός πράξεων) και ένα σύνολο δεικτών αποτελέσματος, εκ των οποίων ένας αφορά αποκλειστικά την υδατοκαλλιέργεια (διατηρούμενη παραγωγή υδατοκαλλιέργειας). Στο πλαίσιο κάθε ειδικού στόχου, συμπεριλαμβανομένου του ειδικού στόχου 2.1 για τη στήριξη της υδατοκαλλιέργειας, τα κράτη μέλη μπορούν να επιλέξουν τους δείκτες αποτελέσματος που θεωρούν ότι αντικατοπτρίζουν καλύτερα τη στρατηγική τους και την προσδοκώμενη έκβαση. Μπορούν να επιλέξουν όσους δείκτες αποτελέσματος θεωρούν αναγκαίους για να αποτυπώσουν τις σημαντικότερες επιδράσεις της χρηματοδότησης.

79 Η Επιτροπή παρακολουθεί την υλοποίηση των επιχειρησιακών προγραμμάτων χρησιμοποιώντας τα στοιχεία που παρέχουν τα κράτη μέλη σχετικά με τους δείκτες που έχουν επιλέξει. Το σύστημα παρακολούθησης έχει σχεδιαστεί κατά τρόπο ώστε οι επιδόσεις να γνωστοποιούνται στο επίπεδο κάθε πράξης. Μολονότι αυτό είναι ένα θετικό χαρακτηριστικό του, η ποιότητα και η αξιοπιστία των δεικτών εξαρτώνται εν πολλοίς από τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη μέλη συλλέγουν και επαληθεύουν τα δεδομένα σχετικά με τις επιδόσεις των πράξεων.

80 Όσον αφορά την περίοδο 2014-2020, τα κράτη μέλη, αφενός, αναφέρουν τα σχετικά δεδομένα σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 97, παράγραφος 1, στοιχείο α) του [κανονισμού \(ΕΕ\) αριθ. 508/2014](#) (γνωστές ως αναφορές «Infosys») και αφετέρου, παρέχουν επίσης συγκεντρωτικά δεδομένα για τους ίδιους δείκτες στις ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης που καταρτίζουν. Από την άλλη πλευρά, η Επιτροπή γνωστοποιεί πληροφορίες σχετικά με τις επιδόσεις των επιχειρησιακών προγραμμάτων μέσω της [πλατφόρμας ανοικτών δεδομένων](#) που έχει δημιουργήσει, η οποία αποσκοπεί στη διασφάλιση συνεχούς δημόσιας παρακολούθησης βάσει συγκεντρωτικών δεδομένων. Μεταξύ αυτών των τριών διαφορετικών συνόλων

αριθμητικών στοιχείων, που αφορούν τους ίδιους δείκτες, εντοπίσαμε σημαντικές ασυνέπειες (βλέπε [πλαίσιο 6](#)).

Πλαίσιο 6

Παραδείγματα ασυνεπειών μεταξύ των διάφορων συστημάτων αναφοράς στοιχείων

Διαπιστώσαμε αποκλίσεις μεταξύ των διάφορων συστημάτων αναφοράς στοιχείων όσον αφορά τα δεδομένα που κοινοποίησε η Επιτροπή σχετικά με τα αποτελέσματα του ΕΤΘΑ έως το τέλος του 2021 για διάφορους δείκτες αποτελέσματος. Λόγου χάριν:

Αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν έως το 2021	Δεδομένα Infosys	Δεδομένα ετήσιων εκθέσεων υλοποίησης	Πλατφόρμα ανοικτών δεδομένων
Μεταβολή του όγκου προϊόντων υδατοκαλλιέργειας (σε τόνους)	223 316	295 952	434 531
Μονάδες υδατοκαλλιέργειας που παρέχουν περιβαλλοντικές υπηρεσίες (αριθμός μονάδων)	335	1 149	1 326

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων για την ΕΕ των 27 από την Infosys, τις ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης και την πλατφόρμα ανοικτών δεδομένων (ημερομηνία πρόσβασης 30.05.2023).

81 Τόσο οι τιμές-στόχος όσο και τα αποτελέσματα που αναφέρθηκαν για τον δείκτη «Μεταβολή του όγκου προϊόντων υδατοκαλλιέργειας» είναι σαφώς υπερεκτιμημένα. Ακόμη και το χαμηλότερο από τα τρία αποτελέσματα που αναφέρονται στο [πλαίσιο 6](#) (223 316 τόννοι) θα αντιστοιχούσε σε αύξηση κατά περίπου 20 % της συνολικής παραγωγής προϊόντων υδατοκαλλιέργειας της ΕΕ, ενώ στην πραγματικότητα η αύξηση κατά την περίοδο 2014-2020 ήταν πολύ μικρή (βλέπε σημείο [66](#)). Το γεγονός αυτό θέτει υπό αμφισβήτηση την αξιοπιστία των αριθμητικών στοιχείων που διαβιβάζουν τα κράτη μέλη στην Επιτροπή. Η ενοποιημένη τιμή-στόχος της ΕΕ, αν και στο ίδιο επίπεδο στα τρία συστήματα αναφοράς στοιχείων που αναλύσαμε (περίπου 532 000 τόννοι, μη λαμβανομένου υπόψη του Ηνωμένου Βασιλείου), αντιστοιχεί περίπου στο ήμισυ της συνολικής παραγωγής της ΕΕ. Οι τρεις υψηλότερες τιμές (για την Ιταλία, την Ιρλανδία και την Πορτογαλία) προσμετρήθηκαν από σφάλμα τρεις φορές και δημοσιεύθηκαν χωρίς να διορθωθούν (βλέπε [πλαίσιο 7](#)).

Πλαίσιο 7

Σφάλματα στις τιμές-στόχο των κρατών μελών όσον αφορά τη συμβολή του ΕΤΘΑ στην αύξηση της παραγωγής προϊόντων υδατοκαλλιέργειας

Όγκος παραγωγής – υδατοκαλλιέργεια
Μεταβολή του όγκου προϊόντων υδατοκαλλιέργειας

Προγραμματισμός: 579 332 τόνοι (532 418 τόνοι χωρίς το Ηνωμένο Βασίλειο)

Πραγματική μεταβολή: 444 764 τόνοι (434 531 τόνοι χωρίς το Ηνωμένο Βασίλειο)

Επισκόπηση των τιμών-στόχου των προγραμμάτων (σε τόνους)

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει των πληροφοριών που δημοσιεύθηκαν στην πλατφόρμα ανοικτών δεδομένων (ημερομηνία πρόσβασης 30.5.2023).

82 Η Επιτροπή παραδέχθηκε επίσης την ύπαρξη αδυναμιών στα συστήματα αναφοράς στοιχείων. Στην έκθεση υλοποίησης του ΕΤΘΑ για το 2021, ανέφερε ότι μπορεί να συναχθεί πως τουλάχιστον ορισμένες από τις αναφερόμενες τιμές για τους δείκτες αποτελέσματος δεν είναι πειστικές, δεδομένου ότι η επιτευχθείσα τιμή υπερβαίνει την τιμή βάσης κατά περισσότερο από 200 %. Κατά την Επιτροπή, τα περισσότερα από τα σφάλματα αυτά θεωρούνται τυπικού χαρακτήρα, όπως η χρήση του εθνικού νομίσματος ενώ είχαν ζητηθεί στοιχεία σε ευρώ, η αναφορά στοιχείων σε ευρώ ενώ είχαν ζητηθεί στοιχεία σε χιλιάδες ευρώ, ή σε χιλιόγραμμα ενώ είχαν ζητηθεί στοιχεία σε τόνους. Ορισμένες από αυτές τις διαφορές μπορεί επίσης να οφείλονται σε μη συνετό σχεδιασμό, σε απρόβλεπτα συμβάντα κατά την υλοποίηση ή στο γεγονός ότι τα σχετικά στοιχεία αφορούν πολύ χαμηλούς αριθμούς. Παραθέτει ως παράδειγμα τις τιμές που αναφέρθηκαν για τους δείκτες «Μεταβολή της αξίας προϊόντων υδατοκαλλιέργειας» και «Μεταβολή των καθαρών κερδών» στο πλαίσιο του ειδικού στόχου 2, οι οποίες πιθανότατα είναι εσφαλμένες.

83 Προκειμένου να βελτιώσει την ποιότητα των δεδομένων, η Επιτροπή εξέδωσε κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με το θέμα αυτό και ανέπτυξε μια διαδικασία επικύρωσης των δεδομένων, ώστε τα κράτη μέλη να ενημερώνονται για σφάλματα τυπικού χαρακτήρα και ζητήματα ευλογοφάνειας. Ωστόσο, δεδομένων των προβλημάτων ποιότητας των δεδομένων που έχουν καταχωριστεί στο σύστημα παρακολούθησης, αδυνατούμε να αξιολογήσουμε τις επιδόσεις των δράσεων που χρηματοδοτήθηκαν με πόρους του ΕΤΘΑ ή κατά πόσον έχουν επιτευχθεί οι στόχοι τους. Η αδυναμία αυτή εμποδίζει την άντληση διδαγμάτων που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν για τη βελτίωση των επιδόσεων μελλοντικών προγραμμάτων.

Συμπεράσματα και συστάσεις

84 Εξετάσαμε αν η Επιτροπή και τα κράτη μέλη προώθησαν κατά τρόπο αποτελεσματικό τη βιώσιμη ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ. Καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι, παρά τη βελτίωση του στρατηγικού πλαισίου της ΕΕ για την υδατοκαλλιέργεια τα τελευταία χρόνια, η μεγέθυνση του κλάδου υπήρξε περιορισμένη και δεν υπάρχουν αξιόπιστοι δείκτες για την παρακολούθηση της βιωσιμότητάς του ή της συμβολής της αυξημένης ενωσιακής χρηματοδότησης στην ανάπτυξή του.

85 Διαπιστώσαμε ότι τα στρατηγικά έγγραφα της ΕΕ για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης της υδατοκαλλιέργειας έχουν βελτιωθεί (σημεία 19-25). Σε επίπεδο κρατών μελών, τα πολυετή στρατηγικά σχέδια για την υδατοκαλλιέργεια ήταν σε γενικές γραμμές ευθυγραμμισμένα με τις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής. Ωστόσο, ορισμένες βασικές στρατηγικές για το περιβάλλον δεν λάμβαναν επαρκώς υπόψη την υδατοκαλλιέργεια (σημεία 27-36). Επιπλέον, οι διαδικασίες χωροταξικού σχεδιασμού και αδειοδότησης των κρατών μελών εξακολουθούσαν να θέτουν προσκόμματα στη μεγέθυνση του κλάδου της υδατοκαλλιέργειας (σημεία 37-42). Το 2022, επιδιώκοντας να υποστηρίξει τα κράτη μέλη, τον κλάδο της υδατοκαλλιέργειας και τους λοιπούς ενδιαφερόμενους στην εφαρμογή των στρατηγικών κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ, η Επιτροπή δημιούργησε τον μηχανισμό συνδρομής της υδατοκαλλιέργειας (σημείο 26).

Σύσταση 1 – Να υποστηριχθούν τα κράτη μέλη προκειμένου να αντιμετωπίσουν τα εμπόδια για τη βιώσιμη ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ

Με τη στήριξη του μηχανισμού συνδρομής της υδατοκαλλιέργειας, η Επιτροπή πρέπει να προωθήσει την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών για την αντιμετώπιση των εμποδίων για τη βιώσιμη ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας στο πλαίσιο των βασικών περιβαλλοντικών στρατηγικών, των διαδικασιών αδειοδότησης και του χωροταξικού σχεδιασμού.

Ημερομηνία-στόχος: 2025

86 Το ποσό που διατέθηκε αποκλειστικά για την υδατοκαλλιέργεια την περίοδο 2014-2020 ήταν υπερτριπλάσιο εκείνου που δαπανήθηκε κατά την περίοδο 2007-2013, χωρίς η Επιτροπή και τα κράτη μέλη να αιτιολογήσουν επαρκώς τη σχετική ανάγκη. Το ποσό αυτό πιθανώς υπερέβαινε τις πραγματικές ανάγκες του κλάδου, δεδομένου ότι τα ποσοστά απορρόφησης της χρηματοδότησης για την υδατοκαλλιέργεια από τα κράτη μέλη ήταν χαμηλά σε σύγκριση με τα αντίστοιχα για άλλες προτεραιότητες, και μάλιστα παρά την αύξηση που σημειώθηκε ως αποτέλεσμα των μέτρων μετριασμού των επιπτώσεων της COVID-19 (σημεία 44-52). Λόγω των χαμηλών ποσοστών απορρόφησης, τα κράτη μέλη σε αρκετές περιπτώσεις πρότειναν τροποποιήσεις στα αρχικά χρηματοδοτικά σχέδιά τους, τις οποίες ενέκρινε η Επιτροπή, ανακατανέμοντας τη χρηματοδότηση στα μέτρα που προσέλκυαν μεγαλύτερο ενδιαφέρον από τον κλάδο της υδατοκαλλιέργειας, και χρηματοδότησαν σχεδόν όλα τα επιλέξιμα έργα, ανεξάρτητα από τη συμβολή τους στην επίτευξη των στόχων της ενωσιακής στήριξης (σημεία 53-60). Ως εκ τούτου, η κατανομή της χρηματοδότησης είχε ως γνώμονα κυρίως τη ζήτηση, με μειωμένη εστίαση στη στρατηγική χρήση της ως εργαλείου για τη στήριξη της πολιτικής της ΕΕ για την υδατοκαλλιέργεια και των σχεδίων των κρατών μελών για την υδατοκαλλιέργεια.

Σύσταση 2 – Να βελτιωθεί η στόχευση των ενωσιακών κονδυλίων

Η Επιτροπή οφείλει:

- α) όταν εξετάζει και εγκρίνει τροποποιήσεις των επιχειρησιακών προγραμμάτων των κρατών μελών στο πλαίσιο του ΕΤΘΑΥ, να διασφαλίζει ότι καταδεικνύεται με ποιον τρόπο η χρηματοδότηση θα συμβάλει στην επίτευξη των στόχων των μέτρων, των τιμών-στόχου που ορίζονται για τους δείκτες επιδόσεων και της επιδίωξης της ΕΕ για βιώσιμη ανάπτυξη του κλάδου·
- β) στο πλαίσιο της ενδιάμεσης αξιολόγησης του ΕΤΘΑΥ, να εξετάσει κατά πόσο τα κράτη μέλη εφάρμοσαν επιλεκτικά κριτήρια για την επιλογή των προς χρηματοδότηση έργων και, βάσει αυτών των στοιχείων, να μεριμνήσει για τη διάδοση βέλτιστων πρακτικών ώστε οι πόροι του ΕΤΘΑΥ να αξιοποιηθούν καλύτερα για την επίτευξη των στόχων της πολιτικής της ΕΕ για την υδατοκαλλιέργεια και των πολυετών εθνικών στρατηγικών σχεδίων για την υδατοκαλλιέργεια.

Ημερομηνία-στόχος: 2025

87 Τα τελευταία χρόνια, τα κράτη μέλη έχουν σημειώσει περιορισμένη πρόοδο προς την κατεύθυνση της επίτευξης των τιμών-στόχου τους για την παραγωγή προϊόντων υδατοκαλλιέργειας. Η παραγωγή παραμένει στάσιμη από την άποψη του όγκου, και ο αριθμός των απασχολούμενων στην υδατοκαλλιέργεια έχει μειωθεί. Από την άλλη πλευρά, η αξία της παραγωγής του κλάδου έχει σημειώσει αύξηση (σημεία 62-68). Προς το παρόν δεν υπάρχουν δείκτες για την παρακολούθηση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας της υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ. Η Επιτροπή καταβάλλει προσπάθειες για την ανάπτυξη κατάλληλων δεικτών μέσω του συστήματος παρακολούθησης της βιοοικονομίας που δημιούργησε. Ωστόσο, επί του παρόντος, για αρκετούς από αυτούς τους δείκτες δεν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα. Επεξεργάζεται, επίσης, ένα έγγραφο καθοδήγησης στο οποίο θα προσδιορίζει δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων για την υδατοκαλλιέργεια (σημεία 69-76). Τα δεδομένα που αναφέρονται επί του παρόντος στο σύστημα παρακολούθησης του ΕΤΘΑ δεν επαρκούν προκειμένου να αξιολογηθεί είτε η συμβολή του ταμείου στην περιβαλλοντική και κοινωνική βιωσιμότητα του κλάδου είτε η ανταγωνιστικότητά του (σημεία 77-83).

Σύσταση 3 – Να ενισχυθεί η παρακολούθηση των επιδόσεων και της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας της ενωσιακής χρηματοδότησης

Η Επιτροπή οφείλει:

- α) να διασφαλίσει καλύτερη αξιολόγηση και σχεδιασμό της πολιτικής, να συνεργαστεί με τα κράτη μέλη με στόχο τη βελτίωση της συνάφειας και της αξιοπιστίας των συστημάτων που χρησιμοποιεί για την παρακολούθηση της χρηματοδότησης της υδατοκαλλιέργειας από την ΕΕ και να εξασφαλίσει τη συνοχή των συστημάτων αυτών·
- β) να διασφαλίσει την έγκαιρη ανάπτυξη δεικτών βιωσιμότητας αναφερόμενων ειδικά στην υδατοκαλλιέργεια ενόψει της προετοιμασίας των προτάσεων για το πρόγραμμα χρηματοδότησης της περιόδου μετά το 2027, λόγου χάριν στο πλαίσιο του συστήματος παρακολούθησης της βιοοικονομίας της ΕΕ.

Ημερομηνία-στόχος: 2025 για το α) και 2026 για το β)

Η παρούσα έκθεση εγκρίθηκε από το Τμήμα Ι, του οποίου προεδρεύει η Joëlle Elvinger, Μέλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στο Λουξεμβούργο, κατά τη συνεδρίασή του της 27ης Σεπτεμβρίου 2023.

Για το Ελεγκτικό Συνέδριο

Tony Murphy
Πρόεδρος

Παράρτημα

Δράσεις της Επιτροπής που περιλαμβάνονται στις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές του 2013

Τομείς	Δράσεις της Επιτροπής
Απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών	<p>Εργασίες για τον εντοπισμό βέλτιστων πρακτικών και περιθωρίων για βελτίωση.</p> <p>Προετοιμασία εγγράφων καθοδήγησης για την αντιμετώπιση των απαιτήσεων της οδηγίας-πλαisiού για τα ύδατα και της οδηγίας-πλαisiού για τη θαλάσσια στρατηγική σε σχέση με την υδατοκαλλιέργεια.</p>
Εξασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανάπτυξης της υδατοκαλλιέργειας μέσω του συντονισμένου χωροταξικού σχεδιασμού	<p>Παρακολούθηση της εφαρμογής του συντονισμένου θαλάσσιου σχεδιασμού.</p> <p>Διάδοση μελετών και εμπειριών ώστε να συνδράμει τα κράτη μέλη στο σχεδιασμό τους.</p> <p>Διοργάνωση σεμιναρίου με στόχο την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών το καλοκαίρι του 2014.</p>
Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ	<p>Συντονισμός και στήριξη της έρευνας και της καινοτομίας για την υδατοκαλλιέργεια, μέσω των σχετικών προγραμμάτων και των ταμείων της ΕΕ.</p> <p>Πρώθηση της μεταφοράς γνώσεων, βέλτιστων πρακτικών και καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένων των συμπερασμάτων που έχουν αντληθεί από ερευνητικά προγράμματα της ΕΕ.</p> <p>Δημιουργία φιλικού προς τον χρήστη παρατηρητηρίου αγορών της ΕΕ που θα παρέχει γνώσεις σχετικά με την αγορά.</p>
Πρώθηση ισότιμων όρων ανταγωνισμού για τους οικονομικούς παράγοντες της ΕΕ μέσω της αξιοποίησης των ανταγωνιστικών τους πλεονεκτημάτων	<p>Εξασφάλιση της πλήρους τήρησης των κανόνων σχετικά με την επισήμανση, ιδίως όσον αφορά τη νωπότητα, την προέλευση και την εμπορική ονομασία.</p> <p>Βελτίωση της διαφάνειας των αγορών και διάδοση πληροφοριών σχετικά με αυτές σε θέματα που αφορούν τις τάσεις σε τοπικό, ενωσιακό και διεθνές επίπεδο.</p> <p>Δρομολόγηση, έως τα τέλη του 2013, ενημερωτικής εκστρατείας σχετικά με τα πλεονεκτήματα της υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ.</p>

Συντομογραφίες

ΕΤΑ: Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας

ΕΤΘΑ: Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας

ΕΤΘΑΥ: Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας

ΕΤΟΕΑ: Επιστημονική, τεχνική και οικονομική επιτροπή αλιείας

ΚΑΠ: Κοινή αλιευτική πολιτική

ΠΕ2: Προτεραιότητα αριθ. 2 της Ένωσης

ΠΕΣΣΑΥ: Πολυετές εθνικό στρατηγικό σχέδιο για την υδατοκαλλιέργεια

ΣΔΛΑΠ: Σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού

ΧΜΠΑ: Χρηματοδοτικό μέσο προσανατολισμού της αλιείας

ΕΥΜΟΦΑ: Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο της αγοράς προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας

FAO: Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών

GIS: Σύστημα γεωγραφικών πληροφοριών

JRC: Κοινό Κέντρο Ερευνών

EBIT: Κέρδη προ τόκων και φόρων

Γλωσσάριο

«Ορίζων Ευρώπη»: Το χρηματοδοτικό πρόγραμμα έρευνας και καινοτομίας της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027.

Απορρόφηση: Ο βαθμός, συχνά εκφραζόμενος ως ποσοστό, στον οποίο έχουν δαπανηθεί σε επιλέξιμα έργα οι πόροι που διαθέτει στα κράτη μέλη η ΕΕ.

Αποτύπωμα άνθρακα: Μέσο μέτρησης των επιπτώσεων που έχουν στο περιβάλλον διάφορες δραστηριότητες, βάσει των αερίων θερμοκηπίου που αυτές παράγουν.

Δείκτης αποτελέσματος: Μετρήσιμη μεταβλητή που παρέχει πληροφορίες για την αξιολόγηση των άμεσων συνεπειών των υποστηριζόμενων έργων στον πληθυσμό-στόχο.

Εκτίμηση επιπτώσεων: Ανάλυση των πιθανών (εκ των προτέρων) ή των πραγματικών (εκ των υστέρων) συνεπειών μιας πρωτοβουλίας πολιτικής ή άλλης δράσης.

Επιστημονική, τεχνική και οικονομική επιτροπή αλιείας Σώμα εμπειρογνομόνων που διορίζονται από την Επιτροπή προκειμένου να συνδράμουν στην εφαρμογή της κοινής αλιευτικής πολιτικής.

Επιχειρησιακό πρόγραμμα: Πλαίσιο για την υλοποίηση, εντός συγκεκριμένης περιόδου, χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ έργων, το οποίο αντικατοπτρίζει τις προτεραιότητες και τους στόχους που προβλέπονται στις συμφωνίες εταιρικής σχέσης μεταξύ της Επιτροπής και μεμονωμένων κρατών μελών.

Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία: Αναπτυξιακή στρατηγική της ΕΕ που εγκρίθηκε το 2019 με σκοπό να καταστήσει την ΕΕ κλιματικά ουδέτερη μέχρι το 2050.

Θαλάσσια στρατηγική: Εθνική στρατηγική που καταρτίζει κάθε κράτος μέλος της ΕΕ με στόχο την επίτευξη ή τη διατήρηση της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης των θαλασσών και των ωκεανών.

Θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός: Ανάλυση, οργάνωση και χαρακτηρισμός των θαλάσσιων και ωκεάνιων εκτάσεων με στόχο τη διασφάλιση της αποδοτικότητας, της ασφάλειας και της βιωσιμότητας των ανταγωνιστικών ανθρώπινων δραστηριοτήτων.

Καλή περιβαλλοντική κατάσταση: Υψηλά πρότυπα όσον αφορά την υγεία, τη βιοποικιλότητα, την παραγωγικότητα και τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των θαλασσών και των ωκεανών.

Κοινή αλιευτική πολιτική: Το πλαίσιο της ΕΕ για τη διαχείριση των αλιευμάτων και της αλιείας, σκοπός του οποίου είναι η διασφάλιση βιώσιμων αλιευτικών αποθεμάτων και σταθερού εισοδήματος για την αλιευτική κοινότητα.

Κοινό Κέντρο Ερευνών (Joint Research Centre, JRC): Γενική Διεύθυνση της Επιτροπής που παρέχει επιστημονικές γνώσεις και συμβουλές για τη στήριξη των πολιτικών της ΕΕ.

Ορίζων 2020: Το χρηματοδοτικό πρόγραμμα έρευνας και καινοτομίας της ΕΕ για την περίοδο 2014-2020.

Παρακολούθηση: Η συστηματική παρατήρηση και εξακρίβωση της σημειούμενης προόδου, εν μέρει μέσω δεικτών, προς την επίτευξη ενός στόχου.

Περίοδος προγραμματισμού: Το χρονικό διάστημα κατά το οποίο ένα πρόγραμμα δαπανών της ΕΕ σχεδιάζεται και υλοποιείται.

Πλαίσιο δράσης προτεραιότητας: Εργαλείο πολυετούς σχεδιασμού που προβλέπει η οδηγία για τους οικοτόπους, το οποίο παρέχει επισκόπηση των μέτρων για την υλοποίηση του δικτύου Natura 2000, καθώς και των ποσών και των πηγών χρηματοδότησης που απαιτούνται.

Πολυετές εθνικό στρατηγικό σχέδιο: Έγγραφο στο οποίο καθορίζονται οι στόχοι τους οποίους θα επιδιώξει ένα κράτος μέλος επί σειρά ετών με σκοπό την προώθηση της βιώσιμης υδατοκαλλιέργειας, καθώς και τα μέτρα και τα χρονοδιαγράμματα που απαιτούνται για την επίτευξή τους.

Σχέδιο Διαχείρισης Περιοχής Λεκάνης Απορροής Ποταμού: Έγγραφο που καλύπτει τη διαχείριση συγκεκριμένης λεκάνης απορροής ποταμού στην ΕΕ, στο οποίο καθορίζονται οι δράσεις που προγραμματίζονται για την επίτευξη των στόχων της οδηγίας-πλαισίου για τα ύδατα.

Χωροκατακτητικό ξένο είδος: Ζώο ή φυτό που εισάγεται τυχαία ή σκόπιμα σε φυσικό περιβάλλον στο οποίο κανονικά δεν απαντά, με σοβαρές αρνητικές συνέπειες για το νέο περιβάλλον του.

Interreg: Πρόγραμμα της ΕΕ για τη στήριξη της συνεργασίας μεταξύ περιφερειών και χωρών επί διασυνοριακών έργων με στόχο την περιφερειακή ανάπτυξη.

LIFE: Χρηματοδοτικό μέσο που στηρίζει την εφαρμογή της περιβαλλοντικής και κλιματικής πολιτικής της ΕΕ μέσω της συγχρηματοδότησης έργων σε κράτη μέλη.

Natura 2000: Δίκτυο προστατευόμενων περιοχών για τη διατήρηση σπάνιων και απειλούμενων ειδών, καθώς και ορισμένων τύπων σπάνιων φυσικών οικοτόπων που προστατεύονται βάσει του δικαίου της ΕΕ.

Απαντήσεις της Επιτροπής

<https://www.eca.europa.eu/el/publications/sr-2023-25>

Χρονογραμμή

<https://www.eca.europa.eu/el/publications/sr-2023-25>

Κλιμάκιο ελέγχου

Στις ειδικές εκθέσεις του ΕΕΣ παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των ελέγχων που αυτό διενεργεί επί πολιτικών και προγραμμάτων της ΕΕ ή επί διαχειριστικών θεμάτων που αφορούν συγκεκριμένους τομείς του προϋπολογισμού. Το ΕΕΣ επιλέγει και σχεδιάζει τα εν λόγω ελεγκτικά έργα κατά τρόπο ώστε αυτά να αποφέρουν τον μέγιστο αντίκτυπο, λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων για τις επιδόσεις ή για τη συμμόρφωση, του επιπέδου των σχετικών εσόδων ή δαπανών, των επικείμενων εξελίξεων και του πολιτικού και δημόσιου συμφέροντος.

Ο εν προκειμένω έλεγχος επιδόσεων διενεργήθηκε από το Τμήμα Ελέγχου Ι (Βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων), του οποίου προεδρεύει η Joëlle Elvinger, Μέλος του ΕΕΣ. Επικεφαλής του ελέγχου ήταν ο Νικόλαος Μηλιώνης, Μέλος του ΕΕΣ, συνεπικουρούμενος από τους Kristian Sniter, προϊστάμενο του ιδιαίτερου γραφείου του, Matteo Tartaggia, σύμβουλο στο ιδιαίτερο γραφείο του, Emmanuel Rauch, διοικητικό στέλεχος, Maria Eulàlia Reverté i Casas, υπεύθυνη έργου, την οποία διαδέχθηκαν οι Matteo Tartaggia και Anna Zalega, και από τις Małgorzata Frydel, Greta Kapustaitė και Ασημίνα Πετρή, ελέγκτριες. Η Marika Meisenzahl παρείχε γραφιστική υποστήριξη. Οι Richard Moore και Michael Pyper παρείχαν γλωσσική υποστήριξη.

Από αριστερά: Maria Eulàlia Reverté i Casas, Kristian Sniter, Anna Zalega, Emmanuel Rauch, Νικόλαος Μηλιώνης, Matteo Tartaggia, Greta Kapustaitė, Małgorzata Frydel, Ασημίνα Πετρή.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2023

Η πολιτική για την περαιτέρω χρήση εγγράφων του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΕΕΣ) ορίζεται στην [απόφαση αριθ. 6-2019 του ΕΕΣ](#) για την πολιτική ανοικτών δεδομένων και την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου ορίζεται διαφορετικά (π.χ. σε χωριστές ανακοινώσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας), το περιεχόμενο του ΕΕΣ που ανήκει στην ΕΕ παραχωρείται βάσει της άδειας [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Ισχύει, επομένως, ως γενικός κανόνας ότι η περαιτέρω χρήση επιτρέπεται υπό τον όρο ότι αναφέρεται η πηγή και επισημαίνονται οι αλλαγές. Κατά την περαιτέρω χρήση απαγορεύεται η διαστρέβλωση του αρχικού νοήματος ή μηνύματος των εγγράφων. Το ΕΕΣ δεν φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε συνέπεια προερχόμενη από την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Εάν συγκεκριμένο περιεχόμενο αναφέρεται σε ταυτοποιήσιμα φυσικά πρόσωπα, π.χ. φωτογραφίες υπαλλήλων του ΕΕΣ, ή περιλαμβάνει έργα τρίτων, απαιτείται πρόσθετη έγκριση.

Όταν παραχωρείται η έγκριση, αυτή ακυρώνει και αντικαθιστά την ανωτέρω γενική έγκριση και αναφέρει σαφώς τυχόν περιορισμούς στη χρήση.

Για τη χρήση ή την αναπαραγωγή περιεχομένου που δεν ανήκει στην ΕΕ, μπορεί να χρειάζεται να ζητήσετε άδεια απευθείας από τους κατόχους των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Γράφημα 3 – Εικόνες: © Sergey Chayko, Irina K., zcy, delarue, xamtiw, nosyreny, stock.adobe.com.

Εικόνα 2: © Chawran, stock.adobe.com.

Το λογισμικό ή τα έγγραφα που καλύπτονται από δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, όπως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα εμπορικά σήματα, τα καταχωρισμένα σχέδια, τα λογότυπα και οι επωνυμίες/ονομασίες, εξαιρούνται από την πολιτική του ΕΕΣ για την περαιτέρω χρήση.

Το σύνολο των ιστότοπων των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης εντός του ονόματος χώρου «europa.eu» παρέχει συνδέσμους προς ιστότοπους τρίτων. Δεδομένου ότι το ΕΕΣ δεν έχει έλεγχο επ' αυτών, σας συνιστούμε να εξετάζετε τις πολιτικές τους για την προστασία του ιδιωτικού απορρήτου και της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Χρήση του λογότυπου του ΕΕΣ

Δεν επιτρέπεται η χρήση του λογότυπου του ΕΕΣ χωρίς την προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του οργάνου.

HTML	ISBN 978-92-849-0984-1	ISSN 1977-5660	doi:10.2865/52589	QJ-AB-23-025-EL-Q
PDF	ISBN 978-92-849-0985-8	ISSN 1977-5660	doi:10.2865/762000	QJ-AB-23-025-EL-N

Η υδατοκαλλιέργεια αποτελεί σημαντική συνιστώσα της γαλάζιας οικονομίας της ΕΕ και, εφόσον ασκείται με βιώσιμο τρόπο, τα προϊόντα της μπορούν να αποτελέσουν πηγή πρωτεϊνών με χαμηλότερο αποτύπωμα άνθρακα. Διαπιστώσαμε ότι, τα τελευταία χρόνια, το στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την υδατοκαλλιέργεια βελτιώθηκε. Εντούτοις, ορισμένες καίριες εθνικές στρατηγικές για το περιβάλλον δεν την λαμβάνουν επαρκώς υπόψη, ενώ οι διαδικασίες χωροταξικού σχεδιασμού και αδειοδότησης των κρατών μελών εξακολουθούν να θέτουν προσκόμματα στην ανάπτυξη του κλάδου. Τη μεγάλη αύξηση της διαθέσιμης ενωσιακής χρηματοδότησης για την υδατοκαλλιέργεια κατά την περίοδο 2014-2020 ακολούθησε μια περίοδος που χαρακτηρίστηκε από σχετικά χαμηλή απορρόφηση και χαλαρά κριτήρια επιλογής έργων. Η ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ κατά την περίοδο αυτή ήταν μικρή, και δεν υπάρχουν αξιόπιστοι δείκτες για την παρακολούθηση της βιωσιμότητας του κλάδου ή της συμβολής της αυξημένης ενωσιακής χρηματοδότησης.

Ειδική έκθεση του ΕΕΣ, υποβαλλόμενη δυνάμει του άρθρου 287, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

Τηλ. +352 4398-1

Πληροφορίες: eca.europa.eu/el/Pages/ContactForm.aspx
Ιστότοπος: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors